

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2022. gada 3. – 9. augusts

Nr. 29 (1735)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

ASV un Latvijas diplomātisko attiecību 100. gadadiena

“Amerikas Savienotās Valstis ar lepnumu atzīmē šo pavērsiena punktu mūsu attiecībās ar Latviju,” atzīmējot nozīmīgo diplomātisko gadadienu, sacīja ASV vēstnieks Latvijā Džons Kārvails. “Pirms simt gadiem iesākās ceļojums, kuŗa gaitā izveidojās stratēģiska partnerība un cieša draudzība, ko izbaudām vēl šobaltdien. Balstoties uz šo spēcīgo pamatu, mēs esam gatavi stāties preti nākotnes izaicinājumiem, aizstāvēt mūsu nācīgas no Krievijas agresijas Eiropā, cīnīties pret klimata pārmaiņām un aizsargāt cilvēktiesības,” sacīja vēstnieks Kārvails.

28. jūlijā par godu Latvijas un ASV diplomātisko attiecību simtgadei, Ārlietu ministrijā notika svinīgs sarīkojums, un viesi varēja aplūkot īpašu vēsturisko liecību ekspozīciju. Savukārt ASV vēstniecība Latvijā izveidojusi īpašu video, kas skatāms *Ū.S. Embassy Riga Youtube* kontā.

(Vairāk lasiet Kārļa Streipa komentārā 5. lpp.!)

Bijušais Latvijas vēstnieks ASV, tagad Latvijas vēstnieks ANO Andrejs Pildegovičs // Foto: Ārlietu ministrija

Svinīgajā sarīkojumā Ārlietu ministrijā. No kreisās Latvijas vēstnieks ASV Māris Selga, ASV vēstnieks Latvijā Džons Kārvails un LR ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs // Foto: Ārlietu ministrija

Latvija dienu
ritējumā

3. – 4. lpp.

Juŗa Lorenca
un
Kārļa Streipa
komentāri

5. lpp.

Saruna par
latvisko
identitāri!

6. lpp.

Kā klājas
ukraiņu un
baltkrievu
ģimenēm
Latvijā?

7. un 9. lpp.

Rīgas zirgu
tramvajam 140

8. lpp.

Helmera
Pavasara mūŗs
grāmatā

11. lpp.

AGNIJA
LESNIČENOKA

Visa sava mūža gadus viņš vēlējās darbam latviešu tautas labā. Viņa vārds ir cieši saistīts ar Latvijas aptieku izveidošanu, pārraudzību un attīstību, tautiešu aprūpes un Vācijas bēgļu nometnēs, ieguldījumu Deitonā latviešu sabiedriskajā dzīvē. Laikabiedri Dzirni atminējušies kā sirds cilvēku. Dzirnem piemētas labas runas dāvanas, izteikšanās spējas, ass prāts un aprūrojama atmiņa. Viņš vienmēr izrādījis neviltoju interesi un sirsnību par apkārtnējiem. Viņam bijusi raksturīga smalkjūtība, izņemot ikkatru labākos, vērtīgākos un istākos vaibstus.

Aleksandrs Jānis Dzirne dzimis 1907. gada 28. maijā Cēsis kā namsaimnieka, vēlāk notāra un grāfa fon Zīversā pilnvarnieka Kārļa un Marijas, dz. Ķimens, sešu bērnu ģimenes piektais bērns. Pirmo izglītību Dzirne ieguva no 1914. – 1917. gadam Cēsu Elementārā skolā, bet ar 1917. gadu – Longīna Auseja privātā reālģimnazijā Cēsis. 1925. gadā beidzis Cēsu Bērzaines Valsts vidusskolu. Jau skolas laikā Dzirne bijis ļoti aktīvs, darbojoties dažādās jaunatnes organizācijās – bijis skolas Sarkanā Krusta pulciņa priekšnieks, Cēsu jūras skautu vienības kopnieks, skolas orķestra bundzinieks un koļa dalībnieks. Pēc vidusskolas beigšanas Dzirne izvēlējās iegūt padziļinātā zināšanas farmācijā un uzsāka praktisko aptiekas darbu vecā Trampedacha aptiekā Cēsis. 1926. gada rudenī uzsāka studijas Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātes farmācijas nodaļā. To laikā Dzirne pievienojās studentu korporācijai "Lettgallia", kuŗas devīzes *Per aspera ad astra* ("Caur ērkšķiem uz zvaigznēm") un *Labor et fidelitas* ("Darbs un uzticība") palika viņa mūža postulāti kā darbā tā sadzīvē. Jau pirmajos studiju gados Dzirne sāka strādāt Tautas labklājības Ministrijas aptiekā un vēlāk kļuva arī par Latvijas Farmaceitu biedrības valdes locekli. 1934. gadā tika iecelts par jaunāko re-

videntu Tautas labklājības ministrijas Farmācijas pārvaldē. Nākamajos gados paaugstināts turpat par revidentu, tad vēlāko revidentu, bet 1938. gadā – par administratīvās nodaļas vadītāju un 1939. gada beigās – par Farmācijas pārvaldes priekšnieku. Dzirne visu savu sirdi atdeva ne tikai farmācijas nozarei, bet bija uzticīgs arī Latvijas Aizsargu organizācijai. Tajā viņš dienēja Rīgas staba Farmācijas daļā kā pulka farmaceits, bet vēlāk tika paaugstināts vadītāja amatā, pulkvežleitnanta pakāpē.

Dzirne savas karjeras laikā bija iemantojis lielu valdības uzticību un cieņu, tāpēc viņam bija iespēja sniegt savu redzējumu un ieguldījumu Latvijas farmācijas attīstībā. Kā, piemēram, 1937. gada vasarā Dzirne, valdības komandēts uz Igauniju, Somiju, Lietuvu un Vāciju, iepazīs ar farmācijas apstākļiem šīs valstīs un ar lielo vācu ķīmisko aparātu izstādi "Achema VIII" Frankfurtē pie Mainas. Par novērojumiem, iespaidiem, šo valstu farmācijas likumiem, jaunāko ķīmisko aparatūru viņš publicējis vairākus rakstus Latvijas Farmaceitu žurnālā, nolasījis referātu Farmaceitu biedrībā un piedalījies jauna Latvijas farmācijas likuma izstrādē. Kara dar-

Aleksandrs Dzirne studentu korporācijas *Lettgallia* dekāns, 1930. gads // Avots: LNA Latvijas Valsts arhīvs

bības ietekmē valdība 1940. gada janvārī sākumā Dzirni kopā ar A/S "Farmācija" direktoru Jāni Okši deleģēja uz Vāciju un Holandi iepirkt tur Latvijas vajadzībām ārstniecības līdzekļus un ķīmikālijas aptuveni 2 milj. latu vērtībā. Izdarītie iepirkumi no apmēram 50 Vācijas un Holandes firmām pienākuši Rīgā pirms PSRS iebrukuma Latvijā. Padomju okupācijas laikā Dzirne tika atlaists no Farmācijas pārvaldes priekšnieka amata, taču, kad Latviju okupēja vācu armija, Dzirne 1941. gada jūlijā tika atjaunots Farmācijas pārvaldes priekšnieka amatā, reizē pildot arī Aptieku pārvaldes fiduciārā pilnvarnieka pienākumus. Abas pārvaldes viņš vadīja līdz 1944. gada 10. oktobrim, kad ar sievu Mariannu Rubuli, ar kuŗu saulājās 1942. gada 22. augustā

.. aizsargu formā, 1939. gadā.. // Avots: LNA Latvijas Valsts arhīvs

Rīgas Vecā Svētās Ģertrūdes baznīcā, izceļoja uz Vāciju – Drēzdeni, pie ģimenes. Laimīgi pārdzīvojuši postošos uzlidojumus Drēzdenē 1945. gada 13. februārī, Dzirnes atrada apmešanās vietu Dienvidvācijā, mazā ciematā Fronhofenā, apmēram 10 km no apriņķa pilsētas Rāvensburgas. Kara nobeiguma dienu priekšvakarā, kad Rāvensburga jau bija kritusi franču armijas rokās, 1945. gada 27. aprīlī pie-

dzima viņu pirmdzimtā meita Māra Renāte. Vairākus gadus vēlāk, ģimene savā paspārnē uzņēma arī divus audzēbērnus – Albertu un Regīnu.

Franču okupācijas joslā Vācijā latvieši Rāvensburgā 1945. gada vasarā Dzirni ievēlēja par Bādenes-Virtembergas Latviešu Nacionālās komitejas priekšsēdi, savukārt 1945. gada 16. oktobrī Rāvensburgā, nodibinot Latviešu

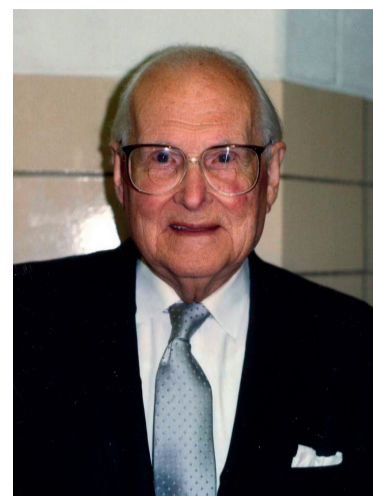

.. Deitonā, ASV, 1967. gadā.. // Avots: LNA Latvijas Valsts arhīvs

Centrālās komitejas piektā latviešu apgabala komiteju, Dzirni ievēlēja par šīs komitejas priekšsēdi. Kā apgabala komitejas priekšsēdis un Latviešu Centrālās komitejas līdzdibinātājs viņš piedalījies padomes pirmajā sesijā Detmoldā 1945. gada 18. novembrī un visās vēlākajās sesijās. Ar 1946. gadu viņš ievēlēts arī par Fronhofenas rajona latviešu komitejas priekšsēdi. Daugavas Vānagi viņu izraudzīja par pilnvarnieku franču okupācijas joslā Vācijā, un viņš darbojies kā franču joslas Vācijā IRO organizācijas akreditēts latviešu pārstāvis, pildot visus šos amatus līdz 1950. gada februārim, kad ar ģimeni izceļoja uz ASV. Iesākumā Dzirnes ģimene apmetās kādā fermā pie sava galvotāja Dakotā kā laukstrādnieki, bet jau 1950. gada vasarā ieradās pastāvīgā dzīvē un darbā Deitonā, Ohaio štatā ASV vidienē.

Deitonā jau mitinājās neliela latviešu saime. Dzirnes dzīvīgais gars un entuziasms pulcēt vienkopus latviešu trimdniekus pārtapa iniciatīvā veidot latviešu evaņģēliski luterisko draudzi Deitonā. Pirmo dievkalpojumu Deitonā latviešu valodā šejienes Sv. Pāvila luterāņu baznīcā 1950. gada 1. oktobrī Pļaujas svētkos noturēja prāvests K. A. Birznieks. 1951. gada 21. janvārī mazā saime ieguva kopas nosaukumu, bet, dalībnieku skaitam pieaugot, 1955. gadā tā tika pārdēvēta par pilntiesīgu Deitonā latviešu evaņģēliski luterisko draudzi. Pats Dzirne jau kopš 1950. gada 1. oktobra bija vēlēts draudzes priekšnieks. Šo amatu viņš pildīja ar lielu sirdsdegsmi un nenogurstošu pacietību gandrīz 50 gadu garumā.

Ģarās un pašai dzīvē darba stundas un dienas tika ziedotas ne vien draudzes ikdienas jautā-

.. mūža nogalē, 1995. gadā // Avots: LNA Latvijas Valsts arhīvs

jumu risināšanai, bet arī draudzes periodiskajam izdevumam "Draudzes Vēstis". Tās atspoguļoja aktuālos latviešu tautas dzīves notikumus, draudzes locekļu ģimenes gaitas, pārskatus par jauniem un zudušiem locekļiem, kā arī apskatu par nozīmīgākiem dzīves notikumiem katrā draudzes locekļa dzīvē. Dzirne, būdams redaktors, strādājis bez palīgredaktoriem un ziņu vācējiem. Izdevums arī atspoguļojis Dzirnes māksliniecisko dvēseli, jo tas vienmēr bijis ar dziļi patriotisku ietēru un ievirzi. *Vēstis* iznāca ofseta tehnikā uz 12 lapām četras reizes gadā vidēji 250 eksemplāru metienā. Dzirnes vadībā tās iznāca vairākas desmitgades, tādējādi sniedzot ieguldījumu latviskā gara saglabāšanā savu tautiešu vidū. Viņa raksti par nacionālpolitiskiem, sabiedriskiem un citiem jautājumiem publicēti arī žurnālos *ALAs Vēstis*, *Treji Vārti*, *Universitas*, korporācijas "Lettgallia" izdevumā un dažādos latviešu laikrakstos. Dzirne arī sarakstījis grāmatu – "Latvieši franču okupācijas joslā" (Gauja, 1987).

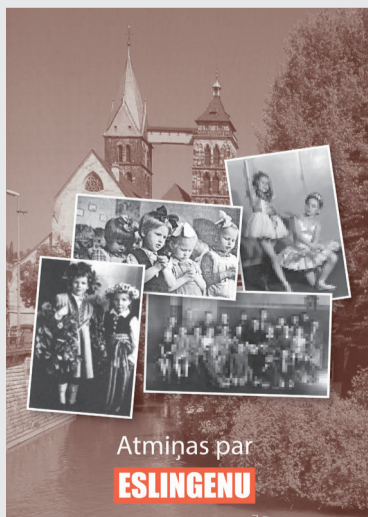
Dzirnes aktivitātes pletās arī ārpus draudzes dzīves. Dzirne piedalījies Amerikas latviešu apvienības dibināšanas kongresā 1951. gadā un kļuvis par ALA mūža biedru. 1952. gadā Dzirne bijis Deitonā Korporāciju kopas līdzdibinātājs, un vairāk kā 20 gadus pildījis oldermaņa pienākumus. Darbojies Deitonā latviešu literārajā kopā, būdams tās sekretārs un kasieris no pirmās kopas izveidošanas dienas. Bijis Latviešu preses biedrības un Latvijas Brīvības fonda biedrs. Kopš 1970. gada kļuva par Amerikas Republikāņu partijas Nacionālās komitejas biedru, bet ar 1989. gadu mūža biedrs "Republican Presidential Task Force" un apbalvots ar vairākiem atzinības un goda rakstiem no ASV republikāņu prezidentiem. Tas kopā ar Dzirnes dzīves laikā sakrātajiem un nodotajiem dokumentiem glabājas Latvijas Valsts arhīvā.

Latvijā Dzirne ticis uzņemts par goda biedru Latvijas Farmaceitu biedrībā, un sevišķs pagodinājums ir D. H. Grindeļa medaļa par nopelniem Latvijas farmācijas attīstībā un tās vēstures izpētē. Mūžībā aizsaukts 2001. gada 28. janvārī, apglabāts Deitonā.

WWW.LAIKAGRAMATA.LV

ATMIŅAS PAR ESLINGENU
ERINNERUNGEN AN ESSELINGENErinnerungen an
ESSELINGEN

2017. gadā uz Eslingenas Dziesmu svētku 70. gadadienu nāca klajā grāmatiņa "Atmiņas par Eslingenā". Šogad, uz 75. gadadienu tā pārtulkota vāciski un tika atvērta svētku pirmajā dienā, 16. jūnijā, Eslingenā. Interesenti to var iegādāties apgāda mājaslapā.

Atmiņas par
ESSELINGENU

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Baltijas valstu prezidenti kopīgā vēstulē sveic ASV prezidentu diplomātisko attiecību 100. gadadienā

28. jūlijā – ASV un Baltijas valstu diplomātisko attiecību 100. gadadienā – kopīgi apsveikuma vēstuli ASV prezidentam Džo Baidenam nosūtījuši Latvijas Valsts prezidents Egils Levits, Lietuvas prezidents Gitans Nausēda un Igaunijas prezidents Alars Kariss. “Ši ir mūsu tautu draudzības, cieņas un sadarbības gadadiena,” pauž Baltijas valstu līderi.

“Baltijas valstis neuztver neatkarību kā dāvanu – mēs to esam izkaņojušas smagās kaujās. Mēs labi saprotam, ka nav nekā tāda, kā dēļ būtu vērts atteikties no brīvības, suverēnitātes un neatkarības. Arī ukraiņi domā līdzīgi. Paldies par ASV nostāju atbalsta sniegšanā Ukrainai, ko šobrīd kopīgi īsteno gan NATO sabiedrotie, gan partneri,” norāda Latvijas, Lietuvas un Igaunijas prezidenti.

Baltijas valstu līderi vēstulē Džo Baidenam izsaka atzinību par to, ka ar ASV palīdzību pasaulē ir nostiprinājusies tiesību normās un kopējos principos balstīta starptautisko tiesību sistēma. Vēstulē E. Levits, G. Nausēda un A. Kariss izsaka pateicību Amerikas Savienotajām Valstīm par tās konsekvēnto Baltijas valstu okupācijas neatzišanu, uzsverot Padomju Savienības 1940. gada rīcību kā nelikumīgu. “1940. gadā pieņemta Samnera Velsa deklarācija bija ārkārtīgi svarīga mūsu valstiskuma nepārtrauktības pierādīšanā,” uzsver prezidenti.

Latvijas, Lietuvas un Igaunijas prezidenti arī pauž apņēmību stiprināt ekonomisko sadarbību starp Baltijas valstīm un ASV, atzinīgi atsaucoties uz šī brīža stratēģisko sadarbību Trīs jūru iniciatīvā: “Trīs jūru iniciatīva ļaus izveidot daudz saliedētāku NATO Austrumu flanga valstu bloku, kā arī radīt nepieciešamo infrastruktūru enerģētikas, transporta un digitālajā jomā ar Ukrainu un citām mūsu reģiona valstīm, kuras raksturo demokrātiskās vērtības

Igaunija mudina arī Latviju atjaunot obligāto militāro dienestu

Obligātais militārais dienests valstij dod lielāku pārliecību un drošību, intervijā Latvijas Televīzijai 1. augustā atzina Igaunijas aizsardzības ministrs Hanno Pevkūrs.

Hanno Pevkūrs

kurs, komentējot Latvijā notiekošās diskusijas par valsts aizsardzības dienesta ieviešanu.

Viņš saka, ka Baltijas valsts var justies droši, bet lai ukraiņi uzvarētu karā uz Krieviju, sabiedrotajiem jāsaglabā vienotība un atbalsts Ukrainai Igaunijas aizsardzības ministra amatā Pevkūrs stājās pirms divām nedēļām, un šī bija viņa pirmā vizīte Latvijā.

Viņš tikās ar Latvijas aizsardzības ministru Arti Pabriku. Jūnijā NATO samītā Madridē abas valstis parakstīja nodomu vēstuli par vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmu iegādi. Tas būs pamats līgumam par kopīgiem iepirkumiem aizsardzības jomā, lai koordinētu un efektīvi izlietu atvēlētos līdzekļus, stiprinātu reģiona drošību. Kā paziņojis Pevkūrs, Igaunija lēmumu par pretgaisa aizsardzības sistēmu iegādi pieņems tuvākajās nedēļās. Pabriks un Pevkūrs runāja arī par Valsts aizsardzības dienesta ieviešanu Latvijā un Igaunijas pieredzi obligātā militārā dienesta īstenošanā.

Ukrainā pirmo reizi atzīmē Ukrainas valstiskuma dienu

Kijivas militārā liceja audzēkņi dzied Ukrainas valsts himnu

Ukrainā 28. jūlijā pirmo reizi tika atzīmēta Ukrainas valstiskuma diena. Valsts prezidents Volodimirs Zelenskis par godu šim notikumam paziņojis, ka šī ir iespēja atgādināt pārējai pasaulei, ka Ukraina ir patstāvīga un neatkarīga valsts, kas sevi aizstāvēs jebkuŗa agresora priekšā. Pagājušā gada 24. augustā, kad Ukraina atzīmēja 30. gadskārtu kopš neatkarības atjaunošanas, Ukrainas prezidents Volodimirs Zelenskis parakstīja rīkojumu par Ukrainas valstiskuma dienas atzīmēšanu 28. jūlijā. Tā ir diena, kad tradicionāli tiek atzīmēta 988. gadā notikusī Kijivas Krievzemes kristīšana, kas uzskatāma par Ukrainas valstiskuma aizsākumu. Pirms gada gan neviens nevarēja iedomāties, ka pirmo reizi šie svētki būs jāatzīmē kara apstākļos, kad liela daļa Ukrainas teritorijas atrodas Krievijas armijas un tai lojālo spēku kontrolē.

Krievijas analītiķis Piontkovskis:
Hersonas zaudēšana nozīmētu Putina krišanu

Trimdā dzīvojošais Krievijas politikas analītiķis Andrejs Piontkovskis uzskata, ka gadījumā, ja Ukrainas bruņotie spēki īsteno savu ieceri atbrīvot Hersonas pilsētu no okupantiem, tas nozīmētu arī Krievijas prezidenta Vladimira Putina krišanu. “Jūs zināt, ka autoritārās valstīs un strukturās ir likums: diktators, kuŗš cietis militāru sakāvi, vairs nevar būt

diktators. Viņu atstādinās paša līdzgaitnieki. Visās kriminālajās Krievijas militāri politiskās vadības strukturās darbojas zelta likums: novājināts bandas vadonis vairs nav vadonis,” norāda Piontkovskis.

Jūlija sākumā aizsardzības ministrs Artis Pabriks

un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš piedalījās Ziemeļmaķedonijas bruņoto spēku kontingenta sagaidīšanas ceremonijā Ādažu bazē, Ziemeļmaķedonijai pievienojoties NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupai. Līdz ar Ziemeļmaķedonijas pievienošanu NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu Latvijā veido vairāk nekā 1700 kara-vīru no 11 valstīm – Albānijas, Čehijas, Spānijas, Itālijas, Islandes, Melnkalnes, Polijas, Slovēnijas, Slovēnijas, Ziemeļmaķedonijas un Kanadas, kas ir vadošā valsts Latvijā izvietotajam NATO bataljonam.

Ukrainas mediķi gatavi dalīties katastrofu medicīnas pieredzē ar Latvijas kolēģiem

Ukrainas katastrofu medicīnas speciālisti ir gatavi dalīties kara laikā iegūtajā pieredzē ar Latvijas kolēģiem. Tā 28. jūlijā paziņoja Ukrainas veselības ministra vietniece Irina Mikičaka pēc Ukrainas veselības ministra Viktora Liaško tikšanās Latvijas Veselības ministrijā. Tikšanās laikā tika apspriesta Latvijas turpmākā palīdzība Ukrainai. Latvijā tuvākajā laikā plāno uzsākt Ukrainas militārpersonu un viņu ģimenes locekļu rehabilitāciju. Kopumā šim nolūkam no valsts budžeta atvēlēti 300 000 eiro. Pakalpojumu plāno sniegt 40 cilvēkiem nedēļā. Turklāt ir plānota pieredzes apmaiņa protezēšanas un rehabilitācijas jomā

Palīdzība Ukrainai

Palīdzēt Ukrainai var, arī dāvinot savu darbu. Vairāki brīvprātīgie Jelgavas pusē ar maskēšanās krāsām apzīmē Latvijas cilvēku ziedotās automašīnas, kuras tiek nogādātas Ukrainā. Vispieprasītākās ir zaļo toņu krāsas. **Sondra Zaļupe un Viesturs Holenders** sociālajos tīklos dalījās ar ierakstu par vēlmi palīdzēt Ukrainai, dāvinot savu laiku un darbu. Ilgi nav bijis jāgaida. “Tvi-terkonvojam” saziedotajām automašīnām, kuŗas nonāks Ukrainā, bija nepieciešams kamuflāžas krāsojums. “Tas ir sava veida atbalsts, ar kuŗu varam nodot ziņu, ka mums nav vienalga. Un es ticu, ka šādas domas iedot papildu spēku ukraiņiem, kuŗi cīnās par mums visiem,” sacīja Sondra. “Es tikos ar vienu ukraiņi, un, pat

SPILGTS CITĀTS

Sankcijas spridzina

Tāpat kā kara pirmie pieci mēneši atklājuši “varenās Krievijas armijas” patieso vājumu un tās korupcijas un nekompetences caurausto nespēju panākt pat minimālus rezultātus bez milzīgiem zaudējumiem, arī Rietumu ieviestās sankcijas krīt kā ekonomiskas HIMARS raķetes uz Krievijas ražotnēm un naudas glabātavām un pietuvina brīdi, kad Putins zaudēs ne tikai militāro konfliktu Ukrainā, bet arī plašāko ideoloģisko un tautsaimniecisko karu ar attīstītajām valstīm.

Tas skaidri redzams pagājušajā nedēļā publicētajā pētījumā, kuŗa galvenais autors ir Jeila Universitātes Menedžmenta skolas profesors Džefrijs Sonenfelds. Analīze, kuŗa izmantota ne tikai aizvien skopākā un padomju stilā selektīvi publiskotā Krievijas tautsaimniecības statistika, bet arī virkne netiešu rādītāju, pārliecinoši argumentē, ka “Krievijai nav iespējams atrast izeju no ekonomiskas iznīcības, ja vien sabiedroto valstis saglabās vienotību sankciju noturēšanā un pastiprināšanā”.

Pats Sonenfelds jau var lepoties ar ieguldījumu šā mērķa panākšanā. Jau drīz pēc Krievijas agresijas sākuma Jeila profesors sāka veidot sarakstu ar rietumvalstu uzņēmumiem, kuŗi pārtraukuši darboties agresora valstī. Par sarakstu sāka rakstīt mediji, un drīz vien uzņēmumi sāka aktīvi prasīt, lai to nosaukumi tiktu iekļauti listē. Šobrīd Sonenfelda komanda uzskaitījusi vairāk nekā tūkstoši lielu starptautisku uzņēmumu, kuri ierobežojuši darbību Krievijā un kuru kopējie ieguldījumi tur pārsniedza 600 miljardus dolāru.

Taču pētījumā aptvertais lauks ir daudz plašāks par makdonalda, H&M un British Petroleum korporatīvo lēmumu ietekmi uz krievu dzīves limeni.

Starp svarīgākajām pētījuma atziņām ir secinājums, ka Putinam pieejamie resursi nevis pieaug, bet gan samazinās.

Tāpat kā daudzi militārie analītiķi paskatījās uz Krievijas ieroču krājumiem un paziņoja, ka Kijiva krijis trīs dienās, arī daudzi ekonomisti paskatījās uz Krievijas ienākumiem no naftas un gāzes martā un nosprieda, ka Krievija šogad saņems par 50 miljardiem vairāk dolaru no energoresursu eksporta nekā pērn. Taču marta dati bija maldinoši, jo tobrīd sankcijas vēl nebija stājušās spēkā un daudzi steidza veikt pasūtījumus, kamēr tas vēl bija iespējams. Pēc paša Kremļa jūnijā publicētajiem datiem, valdības ienākumi par naftu un gāzi maijā bija par 50% mazāki nekā aprīlī, turklāt Krievijas Finanšu ministrija paziņoja, ka turpmāk šāda informācija par budžetu nebūs publiski pieejama. (..)

Pēc pieejamajiem datiem nav iespējams izsekot, cik tiek izmaksāts un kam, tomēr Centrālās bankas statistika liecina, ka naudas apjoms ekonomikā gada pirmajā pusē gandrīz dubultojies. Vienlaikus finanšu ministrs Siluanovs jau tagad prognozē, ka budžeta deficīts šogad būs 2% no IKP, un kopš kara sākuma Krievijas ārzemju rezerves samazinājušās par 75 miljardiem dolaru jeb par ceturto daļu no Kremlim pieejamās summas. Šī nauda noteikti tiek tērēta tautsaimniecības stutēšanai, jo imports, kuŗš pirms kara veidoja 20% no IKP un nodrošināja ne tikai rūpniecību ar nepieciešamajām detaļām, bet arī patērētājus ar daudzām ikdienā lietojamām precēm, samazinājies uz pusi. Ne tikai ideoloģiski, bet arī ekonomiski Putina Krievija tiecas atgriezties padomju laikos, kad nauda it kā bija, bet nopirkt neko nevarēja.

Tāpat kā kaujas laukā, arī ekonomiskajā karā uzvara pār Krieviju ir pilnīgi iespējama – ja vien būs griba un skaidrs skats.

No nedēļraksta IR 2022. gada 28. jūlija – 3. augusta nr.

klusējot, mani kaut kas iekšā saplīsa. Aizgāju mājās un domāju, kāpēc agrāk neiedomājos atzīmēt auto,” puda Viesturs. Telpas, kur notiek krāsošana, atvēlējis autoservisa īpašnieks. Jo lielāka automašīna, jo vairāk nepieciešams laiks tās pārkrāsošanai. Krāsojums atšķiras pilsētai un laukiem domātajām automašīnām. “Parasti tā ir diena. Pielabojam, tīrīšana, un tad krāsojam,” pastāstīja Sondra

14. Saeimas vēlēšanām iesniegti 16 saraksti

Līdz pēdējai sarakstu pieņemšanas dienai, otrdienai, 2. augustam, 14. Saeimas vēlēšanām Centrālajā vēlēšanu komisijā (CVK) iesniegti 16 saraksti, liecina informācija CVK tīmekļa vietnē.

Līdz šim savus kandidātu sarakstus iesnieguši “Attīstībai/Par!”, “Stabilitātei!”, partija “Saskaņa”, “Progresīvie”, “Jaunā vienotība”, “Latvija pirmajā vietā”, “Apvienotais saraksts”, Nacionālā apvienība, Zaļo un Zemnieku savienība, “Katram un katrai”, Latvijas krievu savienība, “Republika”, Konservatīvie, “Suverēnā vara”, “Tautas varas spēks” un “Tautas kalpi Latvijai”.

Kā aģentūru LETA informēja, ja situācija nemainīsies, tad 14. Saeimas vēlēšanām kopā varētu būt pieteikti 19 kandidātu saraksti. No pašlaik iesniegtajiem sarakstiem kopumā uz deputātu amatam kandidē 1700 personas, tostarp 1082 vīrieši un 618 sievietes.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Kandidāta vidējais vecums ir 46,2 gadi, lielākoties – 75,9% gadījumu – kandidātiem ir augstākā izglītība.

60,3% kandidātu savu tautību norādījuši kā latviešu, 30,5% tautību nav norādījuši, 6,5% norādījuši, ka ir krievu tautības, bet citu tautību pārstāvju īpatsvars nepārsniedz procentu. Sarakstu iesniegšana vēlēšanām sākās 13. jūlijā, bet kandidātu sarakstu numuru izloze paredzēta 5. augustā. 14. Saeimas vēlēšanas paredzētas oktobra pirmajā dienā, sestdienā.

Uz vietām Saeimā šogad būs lielāka konkurence nekā iepriekšējās vēlēšanās

Uz vietām Saeimā šogad būs lielāka konkurence nekā iepriekšējās parlamenta vēlēšanās pirms četriem gadiem. To intervijā Latvijas Radio atzina Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) priekšsēde Kristīne Bērziņa. Viņa norādīja, ka jau pašlaik – pirms pēdējo trīs pieteikumu iesniegšanas – “konkurss” ir 17 kandidāti uz vienu deputāta vietu, bet iepriekšējās vēlēšanās bija 14,6 kandidāti uz vienu deputāta vietu.

Pēc Bērziņas teiktā, pašlaik redzams, ka salīdzinājumā ar iepriekšējām vēlēšanām starp kandidātiem ir lielāks sieviešu īpatsvars, bet vidējais vecums esot diezgan nemainīgs – nedaudz virs 46 gadiem. Jaunākajam kandidātam ir 21 gads, bet vecākajam ir 92 gadi, kas ir līdz šim vecākais vēlēšanās pieteiktais kandidāts. 2. augustā, CVK noslēgsies kandidātu sarakstu pieņemšana 14. Saeimas vēlēšanām. Sagaidāms, ka kandidātu sarakstus iesniegs vēl trīs partijas, līdz ar to kopumā 14. Saeimas vēlēšanām varētu tikt pieteikti 19 kandidātu saraksti.

“Gazprom” paziņo par gāzes piegādes pārtraukšanu Latvijai

Krievijas gāzes gigants “Gazprom” paziņoja, ka pārtrauc dabasgāzes piegādes uz Latviju, vēsta ziņu aģentūra Reuters. Reuters norādīja, ka līdz šim Krievija bija pārtraukusi gāzes piegādes uz Poliju, Bulgāriju, Somiju, Nīderlandi un Dāniju, kas atteicās norēķināties par gāzi saskaņā ar Krievijas prezidenta Vladimira Putina prasību maksāt rubļos.

Paziņojumu par gāzes piegādes pārtraukšanu “Gazprom” publicēja sociālajos tīklos sestdienas, 30. jūlija, rītā. Kompanija šādu soli pamato ar iepirkuma nosacījumu pārkāpumiem. Saskaņā ar Latvijas gāzes pārvades sistēmas operātoru “Conexus Baltic grid” publiski pieejamiem datiem, sestdienas rītā Latvijā turpina ietilpt gāze. Plūsma gan ir par pusi mazāka nekā pieļaujamās jaudas, ziņo Rus.LSM.lv.

Policijā ar jaunu amatu – izmeklētāja palīgs – cer paātrināt kriminālprocesu izmeklēšanu

Tas ir bezizejas variants, lai izmeklējamās lietas vispār virzītos uz priekšu. Tā par valdības atbal-

stīto jaunas profesijas – izmeklētāja palīga – izveidi saka ģenerālprokurors. Idejas piedāvātāji – Valsts policija un Iekšlietu ministrija – ar izmeklētāja palīgiem cer atļaut izmeklētājus no administratīvajām funkcijām, tādējādi paātrinot kriminālprocesu izskatīšanu. Pagājušajā gadā Valsts policija uzsāka apmēram 29 tūkstošus kriminālprocesu, bet atklāja gandrīz trīsreiz mazāk – 11,5 tūkstošus. Policijā un Iekšlietu ministrijā cer, ka tieši jaunas – izmeklētāja palīga profesijas ieviešana – varētu pārtrinat lietu izskatīšanu.

“Piemēram, ir kriminālprocess, kurā ir 50 sējumi. Lai katru sējumu sašķirotu, sašūtu, izveidotu lietā esošo dokumentu sarakstu... Tas ir ļoti liels apjoms, un tas ir tieši tas, ko var izmeklētāja palīgs darīt, un tajā pat laikā tas nav jādara izmeklētājam pašam. Tātad viņš šajā laikā jau var veikt kādā kriminālprocesā kādas izmeklēšanas darbības, un šādā veidā palielināt kriminālprocesa izmeklēšanas ātrumu,” skaidroja Valsts policijas Kriminālizlūkošanas vadības pārvaldes priekšnieka vietnieks Ģirts Mundurs.

NBS brīdina: Aizliegums vākt meža veltes militārajos objektos pastāv cilvēku drošības dēļ

Aizliegums vākt meža veltes attiecas uz visiem Nacionālo bruņoto spēku (NBS) militārajiem objektiem, ne tikai Ādažu poligonu, un tas pastāv ne tāpēc, ka sēņu trūktu, bet gan tāpēc, ka poligonā meža velšu vietā var nākties atrast smagu invaliditāti vai pat letālu iznākumu. Šādu skarbu atgādinājumu pauž Ādažu militārās bāzes Militārās policijas Koordinācijas centra priekšnieks kapteinis Jānis Vīcups. Ja tomēr sava drošība nav gana liels motivators rast citas mežu velšu vākšanas takas, jāatgādina – par neatļautu uzturēšanos militāra objekta teritorijā soda apmērs ir līdz pat 1500 eiro. Kapteinis gan piebilst – šķietami cilvēki šos brīdinājumus ir sadzirdējuši, jo līdzšinējā sēņotāju aktivitāte Ādažu poligona teritorijā ir krietni mazāka nekā iepriekšējos gadus šajā pašā laikā. Tiesa, sezonai turpinoties, sēņotāju un ogotāju skaitam ir tendence pieaugt. Kapteinis gan mierina – neviens tāpat nepalikis nepamanīts, jo uzdevumu augstums ir gan militāro objektu uzraugi, gan drošības sistēmas. Civiliedzīvotāji nedrīkst neatļauti uzturēties militāro objektu teritorijā ļoti vienkāršu iemeslu dēļ – savas veselības un dzīvības labā.

Tautsaimniecības padomes ārkārtas sēdē spriež par enerģētiku un par inflācijas ierobežošanu

2. augustā, ekonomikas ministre Ilze Indriksone ir sasaukusi Tautsaimniecības padomes ārkārtas sēdi videokonferences formātā, lai ar uzņēmējiem un lielāko uzņēmēju pārstāvošo organizāciju pārstāvjiem pārrunātu pasākumus enerģētiskās neatkarības stiprināšanai, kā arī nepieciešamos pasākumus tautsaim-

niecības stabilitātes un konkurētspējas nodrošināšanai.

Ēkonomikas ministres biroja vadītājs Artūrs Butāns skaidroja, ka tautsaimniecības padomes sēdes notiek regulāri un to mērķis ir krīzes vadības laikā nodrošināt veiksmīgu komunikāciju ar uzņēmējiem no dažādām nozarēm. “Šajā reizē saruna būs par enerģētiku un par inflāciju ierobežojošiem pasākumiem. Ar nozari katru nedēļu komunikācija norit dažādos formātos, un šīs sarunas mērķis ir plašākā formātā apspriest, kādi varētu būt ieviešamie inflāciju ierobežojošie pasākumi. Kopā ar nozari spriedsim, kas būtu tas, kas der uzņēmējiem, un kā valsts var palīdzēt. Laikā, kad Labklājības ministrija strādā pie regulējuma māsaimniecībām, Ekonomikas ministrija uzskata, ka līdzīgi soļi un pretimnākšanai ir jābūt arī uzņēmēju virzienā,” sacīja Butāns.

Festivālu “Summer Sound” apmeklēja 40 000 cilvēku

Festivālu “Summer Sound” divās dienās apmeklēja 40 000 cilvēku, aģentūru LETA informēja festivāla rīkotāju pārstāve Inese Saulāja. Festivāla organizators Uldis Pabērziņš uzsvēra, ka pēc sākotnējā novērtējuma apmeklētāju skaits pārsniedza 40 000 abās dienās, neskatoties bezmaksas apmeklējumu sestdienas pirmspusdienā.

Foto: Daniels Gravis

“Par to, vai festivāls ir bijis ekonomiski izdevīgs, mēs varēsim teikt tikai pēc kāda laika, kad tiks veikti visi aprēķini, bet jau tagad ir skaidrs, ka pat pie šāda apmeklējuma rezultāta tikai ar biļešu ieņēmumiem ir grūti nosegt to izmaksu pieaugumu, kas noticis šī gada laikā,” sacīja Pabērziņš.

Viņš norādīja, ka pēc divu gadu Covid-19 pandēmijas izraisītā pārtraukuma pasākumu sektorā festivāla rīkotāji ir vairāk nekā gandarīti par paveikto šī gada festivālā. Viņš pateicās gan apmeklētājiem, gan festivāla “Summer Sound” komandai par ieguldīto enerģiju un darbu, jo tas dod motivāciju turpināt darbu arī nākamgad. Festivāls “Summer Sound” šogad notika jau desmito reizi. Divu dienu laikā uz “Summer Sound” četrām festivāla skatuvēm bija iespēja vērot pašmāju un pasaules zvaigžņu priekšnesumus.

Baldonē atzīmē kordirigenta Jāņa Dūmiņa 100. jubileju

Baldonē izskanējuši izcilā kordirigenta Jāņa Dūmiņa simtās gadskārtas atceres dziesmu svētki. Tajos piedalījās vairāk nekā 300 koristu no dažādiem Latvijas novadiem. Jānis Dūmiņš bija jaunu ideju meklētājs un realizētājs latviešu mūzikas vēsturē un izcils diriģents ar 53 gadu virsdiriģenta stāžu.

VĒSTNICĪBAS ZIŅAS

AUSTRĀLIJA. No 2022. gada 3. līdz 8. augustam ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs oficiālā vizītē apmeklēs Austrālijas Savienību, bet no 9. līdz 12. augustam – Jaunzēlandi. Austrālija un Jaunzēlande ir Latvijai līdzīgi domājošas valstis Klusā okeāna reģionā un pietuvināti NATO partneri.

Vizītes laikā Austrālijā ministrs atklās Latvijas vēstniecību Kanberā, kas ir pirmā rezidējošā Latvijas vēstniecība Klusā okeāna reģionā. E. Rinkēvičs tiksies ar Austrālijas ārlietu ministri, senatori Peniju Vongu (*Penny Wong*), premjerministra vietnieku un aizsardzības ministru Ričardu Mārzu (*Richard Marles*), tirdzniecības un tūrisma ministru, senatoru Donu Farelu (*Don Farrell*) un Dienvidaustrālijas premjeru Pīteru Malinausku (*Peter Malinauskas*), ar kuriem plānots pārrunāt aktuālos ārpolitikas un drošības politikas jautājumus un iespējas paplašināt divpusējo politisko un ekonomisko dialogu.

Ministram paredzēta tikšanās arī ar Austrālijā akreditētajiem Klusā okeāna salu valstu vēstniekiem. Novērtējot latviešu diasporas darbu un ieguldījumu latviešu valodas un kultūras uzturēšanā un abu valstu attiecību stiprināšanā, E. Rinkēvičs tiksies ar latviešu diasporas pārstāvjiem Adelaidē, Melburnā un Sidnejā, tai skaitā ar Latviešu Apvienības Austrālijā un Jaunzēlandē (LAAJ) un biedrības “Daugavas Vanagi” vadību.

Savukārt Jaunzēlandē ministram paredzēta tikšanās ar parlamenta priekšsēdētāja vietnieku Adriānu Rurāvi (*Adrian Rurawhe*), pamatiedzīvotāju ministru un asociēto ārlietu ministru Aupito Viljamu Sio (*Aupito William Sio*), tirdzniecības un eksporta izaugsmes ministru Damjenu O’Konoru (*Damien O’Connor*), aizsardzības ministru Pini Henaru (*Peeni Henare*) un Oklendā mēru Filu Gofu (*Phil Goff*). E. Rinkēvičs uzstāsies ar publisko lekciju par drošību Eiropā Viktorijas Universitātē Velingtonā. Savukārt Oklendā Universitātē ministrs piedalīsies apaļā galda diskusijā par sadarbības iespējām ar Jaunzēlandi pētniecības jomā Indijas un Klusā okeāna reģionā.

UKRAINA. Ukrainas vēstniecība Latvijā aicina informāciju meklēt tikai oficiālos ziņu avotos un izplatījusi sarakstu ar tām oficiālajām Ukrainas valdības, bruņoto spēku un mediju ziņu vietnēm, kurās meklēt patiesu un oficiālu informāciju, tādējādi izvairoties no iešanas Krievijas mērķtiecīgi radītās propagandas un viltus ziņu pavada. Ukrainas vēstniecība Latvijā aicina ziņām par notiekošo Ukrainā sekot līdzī Ukrainas valdības, tai skaitā prezidenta, Ārlietu un Aizsardzības ministrijas, oficiālajiem sociālo mediju kontiem. Tas pats attiecas arī uz Ukrainas bruņotajiem spēkiem un to ģenerālštābu. Stratcom direktors J. Sārts norāda, ka Kremļa izplatītā propaganda šajā situācijā centīsies dezorientēt mūs visus. “Tas ir mūsu kopīgais pienākums un atbildība, lai neļautu dezinformācijai izplesties digitālajā tīklā,” viņš norāda.

Arī Rīgā esošais NATO Par dezinformāciju un viltus ziņu atmaskošanu var sekot līdzī Stratcom Latvijas “Twitter” kontā *twitter.com/STRATCOMCOE* Ukrainā bāzētais Stratcom centrs – *twitter.com/StratcomCentre*. Ukrainas vēstniecība Latvijā aicina ziņām par notiekošo Ukrainā sekot līdzī Ukrainas valdības, tai skaitā prezidenta, Ārlietu un Aizsardzības ministrijas, oficiālajiem sociālo mediju kontiem. Tas pats attiecas arī uz Ukrainas bruņotajiem spēkiem un to ģenerālštābu.

Baldoni pieskandināja vairāk nekā trīs simti koristu. Dziesmas par godu izcilajam diriģentam, kurš 53 gadus bija Dziesmu svētku virsdiriģents un goda virsdiriģents, skanēja dažādās vietās pilsētā. Baldoniete Karina Putniņa teic: “Es viņu atceros no bērnības kā ļoti vienkāršu cilvēku, kam nevajadzēja fraku mugurā, lai viņš būtu kā gara aristokrāts.” Daudzus gadus desmitus Dūmiņš stājās kora priekšā, bet šoreiz, atzīmējot izcilā diriģenta simto gadskārtu, svētku gājiena dalībnieki godināt diriģentu devās pie viņa pieminekļa Baldones kap-sētā.

Godājamā diriģenta dēļ, arī Jānis Dūmiņš, kurš pašlaik ir Baldones jauktā kora “Tempus” dalībnieks, piekrit: “Otra tāda nav. Es domāju, ka viņš bija izcils diriģents. Viņš varēja izdarīt jebko

ar kori, un tas viņam iznāca dabīgi. Reizēm viņš bija arī bišķi skarbāks, bet tā, kā vajadzēja. [...] Viņš bija diezgan stingrs tētis. Viņš bija ļoti jauks un miļš, bet reizē arī stingrs.”

Jānis Dūmiņš esot ieviesis arī dažādus tehniskus uzlabojumus koru skanējumam, piemēram, līdz tam nepielietotus elpošanas vingrinājumus. Dūmiņš seniors esot bijis baldonietis piektajā paaudzē, tomēr viņa darba stilu jo-projām atceras koristi visā Latvijā.

Kordiriģents, Dziesmu svētku goda virsdiriģents Juris Kļaviņš stāsta: “Mēs sēdējām eksāmenu komisijās un skatījāmies, kā top jaunie diriģenti. Viņš bija ļoti prasīgs tieši mūzikālā ziņā. Ne tik daudz tai diriģēšanas tehnikā, kā mūzikālā ziņā, par to, kādam jābūt diriģentam un augstas klases mūziķim.”

Svētku kulminācija bija koru kopkoncerts “Zeme. Cilvēks. Dziesma”, kurā izskanēja daudzas latviešu tautai nozīmīgas kora dziesmas. Koristi cer, ka Jānim Dūmiņam veltītie dziesmu svētki varētu kļūt par jaunu tradīciju Baldonē.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

JURIS
LORENCIS

Ukrainas Nacionālās drošības un aizsardzības padomes Dezinformācijas apkaršanas centrs 14. jūlijā publicējis sarakstu ar septiņdesmit pazīstamu pasaules politiķu, ekonomistu, žurnālistu un universitāšu profesoru vārdiem, kuri, pēc centra ekspertu domām, izplata nepatiesu un tendenciozu informāciju par Krievijas agresiju Ukrainā. Šo cilvēku starpā ir arī ASV pilsoņi. Lūk, daži no viņiem. Ekonomists Džefrijs Sakss (*Jeffrey David Sachs*), kurš apgalvo, ka "pie Krievijas uzbrukuma Ukrainai esot vainīga ASV, nepieciešams nekavējoties atcelt sankcijas pret Krieviju". Republikāņu partijas senators no Kentuki štata Rends Pols (*Randal Howard Paul*): "Krievijas iebrukumu Ukrainā izprovocējis prezidents Baidens". Bijusi Demokrātu partijas kongresmene no Havajas Tulsi Gabārda (*Tulsi Gabbard*): "ASV ierīkojusi Ukrainā slepenas bioloģiskas laboratorijas, ASV jau ilgu laiku provocēja Putinu". Čikāgas universitātes profesors Džons Miršaimers (*John Meersheimer*): "NATO izprovocēja Krieviju iebrukt Ukrainā". Šillera institūta dibinātāja, politiķa Lindona Laruša (*Lyndon LaRouche*) atraitne Helga Zepa-Laruša (*Helga Zepp-LaRouche*): "Krievijā, atšķirībā no ASV, pastāv vārda brīvība."

Ko mēs no šī saraksta varam mācīties? To, ka šodien vārds "konservatīvs" vēl nenozīmē, ka cilvēks iestājas par Rietumu vērtībām. Ļoti iespējams, ka mums ir darišana ar aģentiem. Viņu pazīme – negaidīta "pieslēgšanās" Krievijai svarīgos brīžos. Šie cilvēki cenšas nokļūt posteņos, kušos iespējams pieņemt Krievijai labvēlīgus lēmumus.

Neliels atskats nesenā baltiešu trimdas vēsturē. 1987. gadā Pasaules Baltiešu apvienība izveidoja pastāvīgu biroju Strasbūrā ar mērķi informēt Eiropas Parlamenta deputātus par notikumiem Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, kā arī veicināt Eiropas institūciju atbalstu Baltijas valstu neatkarības centieniem. Biroju uzticēja vadīt enerģiskajam lietuviešu trimdas darbiniekam Alģim Klimaitim (dzimis 1948. gadā Vācijas pilsētā Hamburgā). Un tad pēkšņi sākās pavissam divainas lietas. Pretēji darba devēja norādījumiem, Klimaitis iestājās nevis par Baltijas valstu neatkarību, bet gan par lielāku Baltijas republiku autonomiju PSRS sastāvā. Internetā pieejama intervija, ko 1988. gada 5. novembrī Klimaitis sniedzis aģentūrai "Associated Press". Tajā viņš apgalvo, ka "tikai vecākā paaudze vēlas tādu Baltijas valstu neatkarību,

kāda tā bija laikā no 1918. līdz 1940. gadam", un ka pastāvo "arī citas iespējas". Piemēram, padomju republiku konfederācija, kušā Maskava kontrolētu ārlietas un bruņotos spēkus, bet pats Baltijas reģions pārvērstos, Klimaitis vārdiem izsakoties, par "Soviet Union's 'big duty-free shop'". Saprotams, 1989. gada sākumā viņa darba līgums vairs netika pagarināts ar formulējumu "polītisku iemeslu dēļ". Klimaitis atkal uzpeldēja jau neatkarīgajā Lietuvā, kur kļuva par prezidenta Alģirda Brazauska padomnieku. Drīz vien Lietuvas Lustrācijas komisija apvainoja Klimaiti ilgstošā sadarbībā ar VDK. Parādījās informācija, ka viņš esot bijis aģents ar segvārdu "Kliugers". Tiešu pierādījumu trūkuma dēļ apsūdzība tika nomainīta ar atzinumu, ka Klimaitis nav apzināti sadarbojies ar VDK, vien ticis izmantots kā informācijas avots. Bet viņam neviens vairs neticēja, maska bija kritusi. Klimaitis atkal uzpeld 2014. gadā. Kāds Austrijas apgāds izdod viņa grāmatu "Eiropas kontinentālisms: Eiropas vieta apšaubāmajā transatlantismā". Tajā Klimaitis mēģina pierādīt, cik neizdevīga Eiropai ir sadarbība ar ASV. Kopš 2016. gada Klimaitis aktīvi piedalās partijās "Alternatīva Vācijai"

Par muļķiem un aģentiem

(kas sevi dēvē par konservatīvu politisku spēku) populārizēšanas kampaņās. Viena no viņa mīļākajām tēmām – "vienota Eiropa no Lisabonas līdz Vladivostokai". Tieši tas, par ko iestājas Maskava.

Un tagad kādas nesenās aptaujas rezultāti, ko jūlija vidū publicēja Vācijas televīzijas kanāls ZDF. Uz jautājumu, vai Vācijai jāatbalsta Ukraina arī tad, ja tas nozīmē augstākas enerģijas cenas, pozitīvi atbildējuši 70 % aptaujāto vāciešu, noliedzoši izteikušies 22 %. Atklāti sakot, man šie rezultāti bija patīkams pārsteigums. Tas, kas šajā aptaujā varbūt ir pats interesantākais – kā Ukrainu atbalsta dažādu politisko partiju vēlētajiem. Zāļe – 95%, sociāldemokrāti – 83%, kristīgie demokrāti – 76%, brīvie demokrāti (liberāļi) – 69%, Kreisā partija (bijušie komunisti) – 45%, bet "Alternatīva Vācijai" – tikai 14%. Vēl kāda zīmīga kopsakarība – partiju "Alternatīva Vācijai" atbalsta daudzi izceļotāji no bijušās PSRS, tā saucamie "Volgas vācieši" jeb "Krievijas vācieši" (*Russland-deutsche*), kā viņus dēvē Vācijā. Tikli darbojas, aģenti strādā! Un brīžam pat nav īsti saprotams, kādi ir šo cilvēku rīcības motīvi – apzināta politiskā pārliecība, nauda, šantāža vai vienkārši muļķība. Latvijas mūziķis Kaspars Dimiteers

(aktrises Vijas Artmanes dēls) nupat sacerējis dziesmu krievu valodā, veltījumu Ukrainā iznīcinātam Krievijas algotnim, Kubaņas kazakam Andrejam Ivančukam. Tajā apdziedāta Ivančuka varonīgā nāve, viņš esot bijis kristīgs cilvēks. Savu sacerējumu mūziķis ievietoja YouTube kanālā. Bet Dimiteers nevarēja nezināt par noziegumiem, kādus šodien Ukrainā izdara Krievijas karavīri, it īpaši jau tādi algotņi kā Ivančuks. Par slepkavībām, izvarošanām un laupīšanām. Turklāt viņa mūzikas klips parādījās vienā laikā ar šausmīgajām spīdzināšanas ainām, kušās krievu karavīrs lielās, kā nogriež dzimumorgānus ukraiņu karagūstenim. Latvijā Dimiteers pazīstams ar saviem it kā kristīgajiem, it kā konservatīvajiem – un reizē Krievijas politiku slavinošiem uzskatiem. Izrādās, tāda parādība kā "Krievijas sapratēji" ir universāla, tā skar gan ASV senatoru no Republikāņu partijas, gan latviešu komponistu. Varētu domāt, ka šo cilvēku galvā valda sajukums un jezga. Bet varbūt mums tikai liekas, kas tas ir sajukums, bet patiesībā – auksts aprēķins un padēvīga sekošana priekšnieku "norādījumiem".

KĀRLIS
STREIPS

"Šodien liels prieks pasludināt Rīgai un visai Latvijai." Tā sākās publikācija laikrakstā *Valdības Vēstnesis* 1922. gada 28. jūlijā. Runa bija par faktu, ka Amerikas Savienotās Valstis beidzot bija atzinušas Latvijas Republikas neatkarību *de iure*.

Neatkarības pasludināšanas brīdī, 1918. gada 18. novembrī, situācija mūsu valstī nebūt nebija mierīga. Pirmas pasaules karš oficiāli beidzās nedēļu pirms tam, kad gāztās Vācijas impērijas pārstāvji parakstīja uguns pārtraukšanu. Tajā brīdī sabiedrotie vēl tikai bija plānojuši Vācijas teritorijas invāziju. Izrādījās, ka tā nebija nepieciešama, lai gan fakts, ka netika iznīcināts Vācijas karaspēks, vāciešiem ļāva apgalvot, ka patiesībā viņu valsts karā nebija zaudējusi, tā vietā tās centienus sabotējuši ebreji, sociālisti un bolševiki. Visi zinām, kas ar laiku no šīs pārliecības izveidojās, bet šonedēļ stāsts nav par to...

Latvijā brīvības cīņas sākās gan drīz uzreiz pēc neatkarības pasludināšanas. Mūsu valsts teritorijā darbojās dažādi spēki. Jau 1919. gada janvārī Kārļa Ulmaņa pagaidu valdība bija spiesta mukt no Rīgas vispirms uz Jelgavu un tad tālāk uz Liepāju, kur glābiņu tā atrada kaņakuģī. Varam atcerēties no vēstures stundām skolā, ka kādu brīdi Latvijā darbojās trīs atsevišķas valdības – Ulmaņa valdība, bolševiku valdība Pēterā Stučkas vadībā un vācu valdība Andrieva Niedras vadībā. Principā brīvības cīņas beidzās tikai tad, kad 1920. gada augustā Latvija un

padomju Krievija parakstīja miera līgumu – to pašu, kušā mūsu kaimiņvalsts solīja no mūsu teritorijas atteikties "uz mūžīgiem laikiem." Fakts, ka šie "mūžīgie laiki" ilga mazāk nekā 20 gadus, mums joprojām ir sāpīga atmiņa tagad, kad bolševiku ideoloģiskais pēctecis, pašreizējais Kremļa fašists, ir samīdījis kājām savas valsts 1994. gadā parakstīto līgumu par Ukrainas suverenitāti un robežu neaizskaramību. Par šo asinspirti vēstīts daudz, un beigas šai katastrofai vēl skaidri redzamas nav.

Kamēr Latvijā risinājās brīvības cīņas, rietumos lielajā karā uzvarošās valstis pulcējās, lai lemtu par Eiropas un pasaules nākotni. Viens no galvenajiem kara rezultātiem bija fakts, ka sabruka četras lielas impērijas – Vācijas, Krievijas, Austroungārijas un Osmaņu. Visos četros gadījumos tas nozīmēja jaunu valstu parādīšanos uz Eiropas un Tuvo Austrumu kartes.

Latvijas pārstāvji ar leģendāro ārlietu ministru Zigrīdu Meierovicu priekšgalā pie miera sarunu durvīm Parīzē sāka klauvēt jau 1919. gadā. Sarunās nepiedalījās nedz viena, nedz arī otra no pusēm, kušas tobrīd marodēja mūsupusē. Padomju Savienība no Pirmās pasaules kara izstājās jau 1918. gada martā ar Brestļitovskas miera līguma parakstīšanu. Vāciju sabiedrotie uzskatīja par galveno vainīgo četrus gadus un pāris mēnešus ilgušajā asinspirti. Parīzē galvenā teikšana bija Amerikai, Lielbritānijai, Francijai un Itālijai. Sarunās piedalījās kādu 70 valstu pārstāvji, bet pārējiem lielākoties

atlika vienkārši apstiprināt to, ko "lielais četrinieks" bija izdomājis.

Nelaime Latvijai bija tāda, ka rietumvalstis politiski sliecās uzskatīt, ka bolševisms Krievijā būs islaicīga parādība. Iespējams, varētu tapt atjaunota sistēma ar caru, iespējams, Krievijā galu galā parādīsies kaut kas cits, bet – tā vai citādi 1919. gadā neviens negribēja darīt neko tādu, kas neprognozējamo bolševiku iekārtu varētu tracināt vai aizkautināt.

No otras pusēs, viens no galvenajiem dalībniekiem Parīzes konferencē bija Amerikas prezidents Vudro Vilsons, kušā ieradās ar saviem tā dēvētajiem četrpadsmit principiem, kušos bija paredzētas valstu pašnoteikšanās tiesības. Tajā skaitā "valstu labākā un brīvākā sadarbība, lai ļautu Krievijai netraucēti un bez kautrēšanās neatkarīgi noteikt savu politisko atbilstību un valsts politiku, nodrošinot tās sirsnīgu uzņemšanu brīvo nāciju sabiedrībā." Kādu laiku pagājušā gadsimta 30. gados PSRS sūtīja delegācijas uz Tautu savienību, kušas izveidošana bija pēdējais no Vilsona 14 principiem, taču īpašu sadraudzību tā ar citām valstīm neveidoja vis.

Lūzuma punkts Latvijas attiecībās ar pasauli bija minētais miera līgums ar Maskavu. Tajā brīdī Latvijā jau bija padsmīti citu valstu pārstāvniecības, un 1921. gada 26. janvārī rietumvalstu Antante atzina mūsu valsts neatkarību *de iure*. Tas nozīmēja atzīšanu no Lielbritānijas, Francijas, Japānas, Beļģijas un Itālijas. Uzstājoties Satversmes sapulces sēdē, ārlietu mi-

nistrs Meierovics to aprakstīja šādi: "Mēs esam panākuši *de iure* atzīšanu bez jebkādam klauzulām un varam tagad savu nākamību veidot kā pilntiesīga valsts, kā mūsu intereses to vislabāk prasa."

Tomēr Amerika vēl nebija gatava sekot sabiedroto piemēram, un tam bija pāris konkrēti iemesli. Pirmkārt, no kara nogurušie amerikāņi neko īpaši negribēja dzirdēt par saītem ar ārpusi. Prezidenta Vilsona sarunāto Versaļas līgumu, kušā cita starpā bija atrunāta jau minētā Tautu Savienība, ASV Senāts 1919. gada 19. novembrī mierīgi noraidīja.

Otrkārt, arī Vašingtonā cilvēki vēl īsti nesaprata, kas tālāk notiks kādreizējā Krievijas impērijā. Nebija pārliecības, ka trīs mazās Baltijas valstis būs īpaši dzīvotspējīgas, plus vēl ASV ārlietu ministrijā bija izstrādāta politika, kušā bija pateikts, ka nekārtības Krievijā nav uzskatāmas par iegānstu teritoriāliem pārkāpumiem bijušās impērijas telpā. Galu galā 1922. gada 28. jūlijā Amerika oficiāli atzina tikai Latvijas valdību, ne valsti kā tādu. Tas principā būtu nozīmējis *de facto* atzīšanas turpinājumu, ja vien deklarācijā par atzīšanu Amerikas ārlietu ministrija nebūtu iekļāvusi atzinumu, ka tā tagad gaidīs diplomātisku pārstāvniecību atvēršanu Amerikā. Ar to gludi negāja. Latvijas sūtniecība atvērta 1922. gadā, bet drīz vien atkal slēgta, funkcijas uzticot konsulātam Ņujorkā. Vēstniecība atkal tika atvērta 1925., bet tā paša iemesla dēļ slēgta 1927. gadā. Beidzot pastāvīgi vēstniecība atvērta

1935. gadā ar vēstnieku Alfrēdu Bilmani. Tieši šis fakts pāris gadus vēlāk ļāva nodrošināt, ka nākamajā dienā pēc PSRS invāzijas mūsu valstī Vašingtona paziņoja, ka tā okupāciju neatzīst, šo politiku ne bez Amerikas latviešu uzstājības un palīdzības uzturot līdz pat PSRS sabrukumam.

Latvijā pirmais ASV vēstnieks ieradās jau 1922. gada novembrī, vienu dienu pirms beidzās Satversmes sapulces pilnvaras un darbu uzsāka tā paša gada oktobrī ievēlētā pirmā Saeima. Vēl būdams Satversmes sapulces priekšsēdētāja statusā, Jānis Čakste pieņēma jauno vēstnieku. "Latvija ir laimīga, ka tā var redzēt pie sevis lielās slavenās Amerikas demokrātijas pirmo oficiālo demokrātisko priekšstāvi, tās demokrātijas, kas pati pirmā sniedza palīdzību nelaimīgajiem Latvijas iedzīvotājiem, pasaules kara upuriem," – tā paziņoja Čakstes kungs.

Patlaban Latvijā darbojas desmitais ASV vēstnieks kopš neatkarības atjaunošanas. Atšķirībā no pirmā brīvvalsts laika, Amerika stāv možā sardzē pār mūsu suverenitāti un neatkarību. Par to paldies!

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

SARUNAS PAR LATVIŠKO IDENTITĀTI

Latviešu mēle trimdā – svešvaloda?

No Lindas Kusiņas (*Latvijas Avīze*) raksta 12.07.2022

Kāpēc noslogot bērņus nedēļas nogalēs, liekot viņiem mācīties valodu, kas jaunajā dzīves vidē nebūs nepieciešama, ja atgriezies Latvijā nav plānots, – tāda varētu būt daudzu vecāku atbilde uz jautājumu, kādēļ viņi bērņus uz latviešu skolām nesūta. Taču, pat pieļaujot, ka bērņi nekad nevēlēšies atgriezties vecāku (vai viena no vecākiem) dzimtenē, kas pats par sevi nav klintī iecirsts, vairāki starptautiski pētījumi liecina, ka vecāku dzimtas valodas apguve multilingvāliem bērņiem ir pašvērtīga prasme, kas labvēlīgi iespaido bērņus vispārējos akadēmiskos panākumus, etnisko identitāti un integrāciju sabiedrībā (tādējādi atstājot pozitīvu iespaidu arī uz izvēlētajās mītnes zemes sabiedrību), un nākotnē var arī pavērt plašākas nodarbinātības iespējas (piemēram, daudz nacionālās korporācijās vai Eiropas Savienības iestādēs, kurās nepieciešamas daudzu valodu zināšanas). Labs dzimtas (vai vecāku dzimtas) valodas līmenis arī uzlabo mītnes zemes valodas izpratni, kaut gan īpaši anglofonās valstīs mēdz valdīt pretējs priekšstats. (..)

Latviešu mītnes zemēs liela daļa ir trešās paaudzes un nu jau arī ceturtās paaudzes emigrantu. Ir trimdas skolas, kurās mācās visu diasporas paaudžu bērņi – skolu apmeklē gan trimdā dzimušo vecāku bērņi, gan bērņi, kas

dzimuši Latvijā, gan no Latvijas izceļojušo vecāku bērņi, kuŗi dzimuši mītnes zemē. ASV, Austrālijā un Jaunzēlandē ir spēcīga “vecā” diaspora, kamēr Eiropas valstīs latviešu skolās pamatā mācās bērņi, kuŗu vecāki vai nu īslaicīgi, vai pastāvīgi devušies strādāt ārpus Latvijas. Nodarbības šādās skolās notiek vienu līdz astoņas reizes mēnesī, tālmācības nodarbības tiek organizētas divas reizes nedēļā. Jautājums par to, vai nodarbības, pēc interviju dalībnieku domām, notiek pietiekami bieži, ir divpusējs, un gandrīz visas skolotājas uz to atbildējušas vienādi: “nē”, ja runa ir par valodas apguvi, taču “jā” no organizatoriskā viedokļa, jo daudzi vecāki nemaz nevarētu bērņus biežāk atvest uz nodarbinātību, turklāt bērņiem ir liela mācību slodze mītnes valsts skolā un viņi ir aizņemti arī citās ārpuskolas nodarbinātībās. (..)

Skolotāju intervijas liecina, ka veiksmīgāk darbojas tās diasporas skolas, kuŗu darbā iesaistās arī vecāki. Lielākoties skolai ir prasība, ka vismaz tās telpās vecākiem ar bērņiem jāsarunājas latviski, tomēr vienmēr esot kāda daļa vecāku, kas šo prasību neievēro un nerunā ar bērņiem latviski arī mājās.

Reizēm skolotājiem rodas priekšstats, ka vecāki ved bērņus uz latviešu skolu tikai tādēļ, lai paši varētu dažas stundas atpūsties. (..)

Ja vecāki nerunā latviski, tad arī bērņi latviski nerunās. Uz šādu secinājumu vedina praktiskais saprāts, un pētījuma dati to apstiprina. Ja abi vecāki ir latvieši un kopā aizbraukuši no Latvijas vai satikušies mītnes zemē, arī ģimenes saziņas valoda būs latviešu. Ir pietiekami daudz gadījumu, kad viens no vecākiem ir latvietis, otrs – mītnes zemes pārstāvis, tad saziņai ģimenē var tikt izmantotas abas valodas. Gadījumos, kad divu atšķirīgu tautību vecāki nodibinājuši ģimeni un dzīvo vēl trešās valodas vidē, var gadīties, ka ikviens no vecākiem ar bērņiem runā savā dzimtajā valodā, kopējās sarunās tiek izmantota mītnes zemes vai angļu valoda, savukārt vecāki savā starpā, iespējams, izmanto vēl kādu citu valodu. (..)

Kopumā pētījums atklāj, ka latviešu valodā mājās sazinās 49% vecāku, savukārt bērņi savstarpējā komunikācijā latviešu valodu izmanto 54% gadījumu, turklāt bērņi ar māti latviešu valodā sarunājas gandrīz divas reizes biežāk nekā ar tēvu. Kā liecina dati, galvenā valodas uzturētāja diasporas ģimenēs ir sievietes (mātes), tieši ar mammām bērņi visbiežāk runā latviski (83%). Tātad etniski jauktajās ģimenēs, kurās izceļotāja no Latvijas ir sievietes, pastāv lielāka varbūtība, ka bērņi apgūs, saglabās un uzturēs latviešu valodu.

Ilze Auzere: “Manas mājas ir šeit. Svešā zemē rozēs stādīt es negribu!”

“Kas palīdz nepadoties? Tā ir ģimene, kultūra, ko nes sev līdzi, un vērtības, ar kuŗām esi uzaudzis. Mani vecāki, tāpat kā daudzi citi, nonākuši svešumā, sākotnēji strādāja mazkvalificētus darbus, taču viņi nekad neaizmirs, kas viņi ir un no kurienes nāk. Kad tētis Amerikā sāka strādāt par krāsotāju, viņš par kolēģiem sacīja: “Viņi civilizēti pat paēst neprot, nezina kā lietot nazi un dakšu!” Sākotnēji mūsu mājās nebija daudz mēbeļu, bet mamma apsedza kartona kasti ar skaistu lakatu, uzlika vāzi ar ziediem, un tapa gaumīgs galds. Nekad uz tā netika servēti produkti iepakojumos – tos pārlīka glītos trauciņos. Reiz pavasarī mamma mani sūtīja uz veikalu pēc ziediem. Kad atgriezos ar krizantēmām, man tās bija jānes atpakaļ, jo “mēs pavasarī dzīvokli nerotājam ar rudens ziediem”. Īpaši svētdienās vecāki vienmēr sapucējās. Tie ir sadzīvīki piemēri, bet tie rāda, kā cilvēki noturēja savus standartus. Tu vari būt dubļos, bet nezaudē to, no kurienes nāc. Vai bija viegli? Es teikšu – nebija grūti. Grūtāk ir sevi pazemināt, kļūt prastam, zaudēt savas vērtības. Mans tēvs uzsvēra: “Sliktākais nav tas, ka tevi var nošaut, bet gan tas, ka tu zaudē sevi.” Tas man tika iepotēts jau agri.

Protams, palīdzēja arī vide, ko latvieši radīja svešumā, – manu vecāku draugi bija dzejnieki, rakstnieki, mākslinieki. Taču vecāki tikpat bieži mūs veda arī uz amerikāņu kultūras un sporta pasākumiem. Es paņēmu labāko no abām pasaulēm. (..) **Ja kāds nelepjas ar savu tautību, tātad vecāki nav spējuši iedot bērņam stipru pašapziņu, nav bijuši tik gudri. Tā ir neinteligenta proletāriešu domāšana – kaunēties no savas valodas un kultūras.** Mans tēvs savulaik teica: tie, kas saviem bērņiem nemāca latviešu valodu, ir čūsku dūrēji. Tātad – nekādi cilvēki. Cilvēki ir ļoti nepasargātas būtnes, mēs nezīnām, kas notiks rīt. Vienīgais stabils pamats ir kultūra un ieaudzīnātās vērtības.”

(No intervijas žurnālā *Santa*, š. g. jūlija nr.)

“Beidzot varu būt šeit, Latvijā!”

Latvijas volejbola izlases spēlētājs Miks Ramanis intervijā Keitai Slavinskai

Pastāsti, lūdzu, no kurienes tu esi un ar ko nodarbojies?

Es iepriekš spēlēju volejbolu Amerikā, Brigama Janga Universitātes (BYU) komandā. Mani vecāki ir no Latvijas, mamma gan piedzima Amerikā, bet viņas vecāki ir dzimuši Latvijā. Tēvs ir no Latvijas, uz dzīvi Amerikā pārcēlās 1980. gados.

Kā tu sāki nodarboties ar volejbolu?

Kad biju jaunāks, es sāku spēlēt lakrosu, bet mana māsa un mans brālēns daudz spēlēja volejbolu latviešu centrā Gaņezers, māsa it īpaši. Pēc tam man radās vēlme pamēģināt, pierādīt mātai, ka es varu labāk. Tipiskas māsas un brāļa attiecības!

Un kā tu tik labi esi apguvis latviešu valodu?

No dzimšanas! Vecāki vienmēr mājās runājuši latviski, un tikai latviski. Nedēļas nogalēs es vienmēr devos uz latviešu skolu, neatkarīgi no tā, kur es tobrīd dzīvoju, vai tā bija Bostona vai Ohaijo. Gāju gan latviešu skolā, gan devos uz Gaņezera vasaras nometnēm. Tur volejbols vienmēr bijis ļoti populārs, un man vienmēr bijusi vēlēšanās spēlēt.

Tu pieminēji, ka ģimenē nozīmīgi ir bijis sarunāties tikai latviešu valodā. Vai tu lasi arī latviešu literatūru?

Bērņībā man īpaši nepatika lasīt grāmatas, nezīn kāpēc. Man vienmēr gribējās kaut ko darīt ārā. Taču latviešu skolā bija jā-mācās no latviešu grāmatām – literatūra, ģeogrāfija, vēsture. Un tad katru nedēļas nogali nācās lasīt.

Vai tev ir arī kāds mīļākais latviešu ēdiens?

Pirāgi un frikadeļu zupa. Kad biju maziņš, mans opaps vienmēr mājās gatavoja. Bērņībā mēs

ar māsu un opapu viņa virtuvē kopā cepām pirāgus. Es nekad neēdu nevienu citu zupu, tikai frikadeļu. Bija baigi garšīgi!

Kāda ir latviešu vide Amerikā, Amerikas latviešu nometnēs?

Visapkārt ir ļoti forši cilvēki. Cits par citu rūpējas, no sirds vēlas, lai visiem būtu pēc iespējas labāk. Es nevaru pateikt neko sliktu – tikai labu. Vienmēr arī ģimene bija apkārt, draugi, varējām sarunāties latviski. Esmu neizsakāmi priecīgs, ka varu šeit, Latvijā, brīvi ar visiem sarunāties latviski. Ko tādu esmu gaidījis visu mūžu, jo iepriekš šādas ie-

spējas bija tikai vasarās, nometnēs.

Vai tika svinēti arī kādi latviešu tradicionālie svētki?

Jā! Nometnes parasti sākas dažas nedēļas pēc Jāņiem, citi ierodas nedaudz agrāk, lai svinētu Jāņus tur. Arī latviešu skolā vienmēr svinējām gadskārtu svētkus.

Kādā vecumā tu sāki doties uz Amerikas latviešu nometnēm?

No pašas mazotnes. Sākumā gāju bērņudārzā “Bizbiz bērņi”, kas domāts vismazākajiem. Pēc tam ik gadu devos uz Gaņezera nometnēm.

Zīnāms, ka šobrīd esi Latvijas volejbola izlases spēlētājs. Kā tu nonāci līdz sportošanai Latvijas izlases komandā?

Man ir draugs Zigurds Līcis, kuŗš arī spēlē volejbolu. Viņš arī ir pietiekami labs spēlētājs un vēlas tikt Latvijas volejbola izlasē, tikai viņam ir jāsakārto pilsonības jautājumi, bet es ceru, ka drīz arī viņš būs šeit, Latvijā. Viņa tēvs Māris Līcis, kontaktējoties ar cilvēkiem no Latvijas volejbola federācijas, pastāstīja par mani un par to, ka es arī spēlēju Amerikā. Volejbolists Artūrs Vitkovskis man uzrakstīja ziņu, jautāja, vai esmu Latvijas pil-

sonis, vai es varētu spēlēt šeit, Latvijā. Pēc tam valsts izlases treneris Mīhals Gogols noskatījās, kā es spēlēju, arī Artūrs. Viņi teica, ka es varētu nākt spēlēt izlasē.

Kā ir spēlēt komandā, kuŗā pārsvarā skan latviešu valoda? Vai esi jau iejuties?

Jā. Un iejutos aizvien vairāk un vairāk. Visi ir baigi foršie čaļi, visi ir ļoti laipni. Komandā es tiešām tagad jūtos labi.

Vai tev jau iepriekš bija domas par volejbola spēlēšanu Latvijā?

Jā, vienmēr. Jau tad, kad es vidusskolā sāku spēlēt un nopietnāk pievērsties sportam, es sāku domāt par spēlēšanu izlasē. Es zināju, ka esmu labs spēlētājs un varu palikt vēl labāks. Es zināju arī, ka ar Latvijas pilsonību man būs iespēja to darīt arī Latvijā. Kad es šeit nokļuvu, es biju ļoti sajūsmīnāts. Beidzot varu būt šeit, Latvijā!

Un kādi ir tavi karjēras plāni? Vai to saistīsi ar sportu, vai arī iegūsi izglītību kādā no Latvijas universitātēm?

Šobrīd plānoju pabeigt augstskolu Amerikā. Pēc tam es plānoju šeit, Eiropā, spēlēt profesionāli volejbolu.

SALLIJA
BENFELDE

Dzīvo ar cerību atgriezties dzimtenē

Jūlija nogalē Cēsīs ciemojās baltkrievu un ukraiņu bēgļu ģimenes, kuŗas atbrauca kopā ar saviem brīvprātīgajiem palīgiem un draugiem latviešiem Gunitu un Didzi. Latviešu ģimene gan palīdzējusi atrast darbu un dzīvokli, gan neliedz padomu un praktisku palīdzību.

Baltkrievi Mihašs un Juļa ciemojās kopā ar saviem bērniem, sešgadīgo Margaritu, četrgadīgo Marku un astoņus mēnešus veco Katrīnu, kuŗa piedzimusi jau Latvijā. Par Mihašu pagājušā gada novembrī rakstīja "Brīvā Latvija" un "Laiks" intervijā "Lai nokļūtu Latvijā, pārpeldēju Daugavu". Ar viņu toreiz runāju tikai ar datora palīdzību, tagad iepazīnos klātienē ne tikai ar viņu, bet arī ar otru ģimenes pusīti.

Pirms gada ģimene pameta Pružanus, jo Mihašs bija iesaistījies protestos, vāca parakstus, lai Svjatlana Cihanouska varētu kandidēt prezidenta vēlēšanās, pēc vēlēšanām turpināja organizēt un piedalīties protestos, līdz kratišana notika arī pie viņa darba vietā un viņam piedraudēja, ka ierosinās kriminālprocesu, atņems bērnus. Kļuva skaidrs, ka jābrauc prom, bet bija arī skaidrs, ka Mihašam aizbraukt neļaus, tādēļ viņš nolēma doties cauri visai Baltkrievijai un pie Drujas pārpeldēt Daugavu. Sieva Latvijas konsulatā Vitebskā saņēma Latvijas humanitāro vīzu, un viņa jau gaidīja trešo bērniņu. Braukt nācās cauri Krievijai, arī tas nebija vienkārši, tomēr izdevās, un tagad ģimene ir kopā.

Pirms gada Mihašs sacīja, ka izvēle aizbraukt bijusi smaga: "Manā mazajā pilsētiņā mans darbs skaitījās prestižs un labi apmaksāts, darba apstākļi labi, bija stabilitāte. Daudzi man teica, ka man ir laba dzīve, ko gan es vēl gribot?"

Ģimene ir saņēmusi politisko bēgļu statusu, Mihašs atradīs darbu, Juļa to vēl meklē. Abiem ar Juļu viņiem ir augstākā izglītība, bet Mihašs smeļ, ka pārkvalificējies par vienkāršu jūrnieku, bet Juļa darbu vēl meklē. Viņa jau nolikusi pirmo eksāmenu latviešu valodā, un 97 pro-

Ar ciemiņiem Vienības laukumā

centi atbilžu bijušas pareizas. Viņa diezgan labi saprot, ko mēs sakām latviešu valodā, ja vien to nedarām ļoti ātri, bet pašai runāšana vēl nevedas. Juļa teic, ka varētu strādāt no mājām, jo strādājusi kā pārdošanas menedžere ar dokumentiem, darbu varētu apvienot ar bērniem, turklāt Latvijā Margarita iet bērnudārzā, bet rudenī jau ies skolā – dzimšanas diena viņai vēlā rudenī.

Ukraiņi Serhijs un Ļuba Latvijā ir kopš jūlija sākuma. Viņi ir no Hersonas, tā ir viņu dzimtā pilsēta, un, kaŗam sākoties, Serhijs atradās Stambulā uz kuŗa – viņš ir matrozis, bet Ļuba strādāja Hersonā, slimnicā, viņa ir

medmāsa. Pašlaik viņa gaida no Ukrainas dokumentus, kas apliecinās viņas izglītību un kvalifikāciju medicīnā, lai Latvijā varētu strādāt, un cenšas pamazām saprast latviešu valodu.

Piecus mēnešus Ļuba nodzīvoja okupētajā pilsētā un turpināja strādāt. Ļuba teic, ka viņai savā ziņā laimējās, jo slimnica turpināja darbu, vecākiem ir sava māja un dārzs, tādēļ nenācās dzīvot pusbadā. Fronte atrodas labu gabalu no Hersonas, pāri lido raķetes, lidmašīnas, ir dzirdami sprādzieni un kaujas trokšņi, bet pilsēta nav izpostīta. Uz ielām ir daudz kontrolposteņu, okupanti pēc kāda laika atvēra savus veikalus, tur var nopirkt no Krimas ievestu pārtiku, un tiem, kuŗiem nav sava dārza, viss jāpērk tur, ja negrib mirt badu un ja vēl ir darbs, kur saņemt algu. Vispār ukraiņi ir pieraduši vienmēr sarūpēt krājumus, it sevišķi gados vecāki cilvēki. Dzīve iemācījusi vienmēr parūpēties par kaut kādām rezervēm. Mums nav tik briesmīga situācija, kā Mariupolē, bet tas tomēr ir kaŗš un okupācija, viņa stāsta, bet skatiens saka ko citu, un arī Serhijs kļūst drūms, par to runājot. Serhijam no latviešiem, kuŗi arī strādājuši uz tā paša kuŗa, izdevās sazināties ar Latviju, ar Didzi, kuŗš palīdzējis atbraukt. Pēc tam arī Ļubai izdevās izkļūt no Hersonas, jo ir viens ceļš, pa kuŗu var aizbraukt uz Krimu. Protams, ir kontrolposteni, tincināšana, bet to tomēr var izdarīt, ja nesaka, ka brauks tālāk. Tad ar autobusu

Baltkrievs Mihašs ar dēlu Marku āra kafejnīcā

Marks ar savu dzelteno pīlīti pie strūklakām Rožu laukumā

var no Krimas doties uz Krieviju, un tas arī nenotiek bez pārbaužu kontrolposteni, tad uz Latviju. Protams, gadīties var visādi, pie Latvijas robežas Krievijas robezsargi izskatījušies neapmierināti, tomēr no Krievijas izlaiduši. Vismaz šis ir tāds puslīdz oficiāls ceļš, Ļuba saka. Cilvēki braucot arī uz Ukrainas kontrolēto teritoriju, bet tas esot ļoti riskanti, nekāda "zaļā koridora" nav, un daudzus aiztur, okupantu kontrolpostenis, ja grib, dienā var izlaist cauri divdesmit mašīnas, bet var neļaut nemaz. Cilvēki stāvoņi karstumā mašīnās uz ceļa četras piecas dienas. Turpat ceļmalā dzīvo, guļ, bet, ja, pa ceļam ir kāds ciemats, lūdz vismaz naktsmājas un nomazgāties, un vietējie palīdzot, cik varot. Ļuba stāsta, ka sazinājusies ar paziņu, kuŗa teikusi, ka ir ļoti karsts, aptuveni trīsdesmit pieci grādi un gados vecāki cilvēki to nevar izturēt, nesēn ceļā miruši četri cilvēki. Gan Ļuba, gan Serhijs, protams, cer, ka Hersonu izdosies atbrīvot un pilsēta atbrīvošanas kaujas netiks sagrauta, kā tas jau ir noticis ar vairākām Ukrainas pilsētām. Viņi ir priecīgi, ka atkal ir kopā, ka fonā visu laiku neskan

kaŗa trokšņi, bet bažas par vecākiem, radiem un draugiem, kuŗi palikuši Hersonā, ir kā viegla ēna sejā, kas nepazūd. Kādā brīdī Juļa skumji viņiem teic – Ukraiņi uzvarēs kaŗā, tas beigsies un jūs atgriezīsities mājās. Kas to lai zina, kad mēs varēsim atgriezties savā mājā, to nezina neviens...

Diena Cēsīs paiet ātri, ciemiņi apskata gan Cēsu baznīcu, viduslaiku pili, Jauno pili, Pils parku un dārzu, apskatām arī melnos gulbjus Maija parkā, kuŗā bērni no sirds izskraidās bērnu zonā, jo abi ir kā dzīvsudrabs un nepierimst ne mirkli. Pieaugušie kopā ar Margaritu uzkāpj gan baznīcas, gan viduslaiku un jaunās pils torņos. Pils dārzā ļoti interesantas ir viduslaiku amatnieku darbnīcas, kuŗās amatnieki strādā ar tā laika darbarīkiem un materiāliem. Viduslaiku bruņucepures repliku, kuŗa neatšķiras no oriģinālās ne par matu, uzlaiko ne tikai Mihašs un Serhijs, galvā to uzliek arī Marks – tiesa gan, Mihašam ar vienu roku nākas turēt dēlu, bet ar otru – bruņucepuri, jo tā ir ļoti smaga.

(Turpinājums 9. lpp.)

Gunita un Juļa Cēsu pils parkā

DAIGA
MAZVĒRSĪTE

Ja tagad zirgus lielākoties uzlūkojam kā skaistus dzīvniekus nevis darba lopņus, tad ne tik sen galvenais bija viņu spēks, kuŗu cilvēks izmantoja, lai atvieglotu savu dzīvi. Sirmjiem, meļņiem un bērēm bija uzticēta ļaužu pārvadāšana jāsus vai kariatēs, ratos un ragavās, kā arī smagumu vilkšana. 19. gadsimta vidū šos pienākumus papildināja zirgu tramvajs, kuŗš pirms apaļiem 140 gadiem sāka darboties arī Rīgā.

Strauji pieaugot iedzīvotāju skaitam pilsētās un paplašinoties to robežām, radās nepieciešamība ātrāk un ērtāk pārvietoties ikdienas un svētku gaitās. Lepnās bagātņieku kariatēs un važonu droškas ar šiem pienākumiem vairs netika galā, bija nepieciešams daudz lielāks transporta apjoms, kuŗu pašlaik saucam par sabiedrisko. Lietā tika likts zirgspēks apvienojumā ar vilcienu sliežu mehānismu, un pirmā pilsētas vilciena jeb zirgu tramvaja līnija tika atklāta jau 1807. gadā Lielbritānijā, Velsā. Šim paraugam sekoja pārējā Eiropa, Kanada un Amerikas Savienotās Valstis, kur zirgu tramvaja "pioniere" ir Ņūorleāna – Ņujorkā tas darbu sāka 1852. gadā, kā arī citas valstis. Plašu attīstību šis princips piedzīvoja Indijā, kur zirgu tramvaju ēra noslēdzās tikai 20. gadsimta 20. gados. Krievija impērijā pirmā zirgu tramvaju līnija tika atklāta Pēterburgā 1864. gadā, un 1871. gadā sākās pārrunas par šāda transporta izveidi Rīgā. To iniciators bija Šveices ģenerālkonsuls Pēterburgā, inženieris Eižens Dipons. 1882. gada 15. janvārī pilsētas dome ar viņu noslēdza līgumu par 4177 metrus garā dzelzceļa būvi Rīgā.

Dažus gadus iepriekš, pieaugot fabriku un rūpnīcu strādnieku skaitam, Rīgā bija parādījis kāds cits tehnikas brīnums – zirgu vilkti Vinē pasūtīti omnibusi, ko pilsētnieki izmēģināja 1852. gadā, taču to pārvietošanās ātrums spožu nākotni nesolīja. Šī satiksme ilgi nepastāvēja, rīdzinieki omnibusus aizmirsa ātri vien. Savukārt beļģu firma, kuŗa zirgu tramvaju bija iekārtojusi Maskavā, paziņoja, ka Rīgā šāds pasažieru pārvadājuma veids viņiem nenesīs peļņu, tad nu uz Diponu tika liktas lielas cerības. Inženieris sākotnēji iecerēto zirgu tramvaja līniju garumu palielināja līdz gandrīz astoņiem kilometriem, un 1882. gada 23. augustā pulksten 12.00 zirgu tramvajs Rīgā, saukts par konku, sāka darboties. "Brauks divējādi rati: lielie un mazie. Lielajos ir 2 nodaļas (smēķētājiem un nesmēķētājiem) pa 8 sēdekļiem un abos galos pa 4 sēdekļiem. Mazajos ratos uz katras puses ir 6 sēdekļi. Galvenās stacijas: "Lielais pumpis", Kaļķu iela, Teātra bulvāra stūris, Daugavas tirgus un "Krasnaja gorka", lasāms 1882. gada 20. augusta informācijā laikrakstā *Baltijas Vēstnesis* par zirgu tramvaja atklāšanu. Lielais pumpis – sūknis – atradās Jaunās Ģertrūdes baznīcas vietā, "Krasnaja gorka" – "Sarkanais kalniņš" apzīmēja Maskavas un Daugavpils ielu krustojumu.

Zirgu tramvajs kursēja pa trim līnijām – A, B un C, piemēram, A līnija sākās no Teātra bulvāra un gāja pa Aleksandra, tagadējo Brīvības ielu, līdz Aleksandra vārtiem. Braukšana, saprotams, nebija vienkārša, jo nācās uzmanīties ne tikai no brašu auļotāju vilkiem ugunsdzēsēju ratiem, bet arī govju bariem, ja kāds tādus sadomāja dzīt no Pārdaugavas uz Vidzemes priekšpilsētas sulīgajām ganībām. Ķibeles gadījās arī ar pasažieriem, jo pēc noteikumiem pieturēt drīkstēja tikai noteiktās vietās, taču allaž kādam bija savas, īpašas vajadzības. Palaikam kāds gribēja vagonu apstādināt, lai izkāptu vai iekāptu neparedzētā pieturā. Vagonu vilcējspēks bija 95 Krievijas impērijas Tambovas gubernā pirkti zirgi. Tos vadīja

Zirgu tramvajs pie bijušajiem Kārļa vārtiem. Kārļa vārti pilsētas nocietinājumu valni un Kārļa ravelīns, nosaukti Zviedrijas karaļa Kārļa XI vārdā, atradās netālu no Kārļa (tagadējās 13. janvāra) ielas. Kārļa vārtus nojauc 19. gadsimta 60. gados, likvidējot pilsētas nocietinājumu vaļņus

Tas pats *Baltijas Vēstnesis* vēlāk ziņoja, ka pirmajās trīs dienās pa zirgu dzelzceļu braukušas 18 626 personas, proti, 23. augustā – 5405, 24. augustā – 5471, 25. augustā jau 7750, tātad interese par jauno transportlīdzekli bija liela. Vagoni, kuŗus vilga divi zirgi, vasaras sezonai bija vaļēji ar 7 piecvietīgiem soliem, paredzēti 35 pasažieriem. Slēgtie vagoni bija divējāda tipa – mazie 28 personām, lielie 32 personām. Lai netraucētu važonu un riteņbraucēju kustību, izraudzījās rievotas sliedes, kas nepacēlās virs bruģa. Brauciena ātrums vidēji bija noteikts līdz 10 verstīm stundā. Iestājoties tumsai, vagona priekšgalā bija jānovieto lampa ar sarkanu, bet aizmugurē ar zaļu uguni.

Zirgu tramvajs kursēja pa trim līnijām – A, B un C, piemēram, A līnija sākās no Teātra bulvāra un gāja pa Aleksandra, tagadējo Brīvības ielu, līdz Aleksandra vārtiem. Braukšana, saprotams, nebija vienkārša, jo nācās uzmanīties ne tikai no brašu auļotāju vilkiem ugunsdzēsēju ratiem, bet arī govju bariem, ja kāds tādus sadomāja dzīt no Pārdaugavas uz Vidzemes priekšpilsētas sulīgajām ganībām. Ķibeles gadījās arī ar pasažieriem, jo pēc noteikumiem pieturēt drīkstēja tikai noteiktās vietās, taču allaž kādam bija savas, īpašas vajadzības. Palaikam kāds gribēja vagonu apstādināt, lai izkāptu vai iekāptu neparedzētā pieturā. Vagonu vilcējspēks bija 95 Krievijas impērijas Tambovas gubernā pirkti zirgi. Tos vadīja

Vagonu vilcējspēks bija 95 Krievijas impērijas Tambovas gubernā pirkti zirgi. Tos vadīja

kučieris, kuŗa inventārā bez tradicionālās pātagas ietilpa arī svilpe. Zirgu tramvaja konduktoram bija jāprot vācu, krievu un latviešu valoda, viņa rīcībā bija brauciena plāns un precīzs pulkstenis, jo parasti intervāls starp braucieniem bija 5 minūtes.

Sēdēšana salonā maksāja 5 kapeikas, par 2 kapeikām varēja stāvēt kājās tramvaja ārpusē uz īpašas, tam paredzētas platfor-

mas. Braukšanas maksa pēc toreizējām cenām bija dārga, līdz ar to strādnieki tramvaju tikpat kā neizmantoja. Tomēr šis sabiedriskā transporta veids veiksmīgi attīstījās – 1882. gadā bija 13 vagonu, kuŗus vilka 66 zirgi, bet nākamajā pa sliedēm ripoja jau 19 vagonu un tos vilka 92 zirgi. Līdz gadsimta beigām apkalpojošo zirgu skaits palielinājās līdz 183, kučieru – no 30 līdz 69, konduktoru – no 21 līdz 50. Tramvaja vagonus būvēja Krievu-Baltijas vagonu rūpnīcā turpat Rīgā.

Zirgu maiņa uz līnijām notika ik pa 4 vai 6 stundām, atkarībā no stāvēšanas laika galastacijā. Tramvajiem iepirkto zirgu cenas bija apmēram trīs līdz piecas reizes augstākas nekā lauksaimniecībā izmantojamajiem. Nolieptos vai 15 gadu vecumu sasniegušos zirgus par 40 rubļiem gabalā pārdeva tālāk – zemniekiem vai smagajiem ormaņiem, kuŗu rūpals Rīgā turpinājās. Tramvaja zirgus nekala kā parastos zirgus ar ziemas vai vasaras pakaviem, bet gan pēc armijas parauga, kad var mainīt radzes jeb štolles saskaņā ar laika apstākļiem. Par tramvaju zirgiem rūpējās īpaši apmācīti kalēji. Ja brauciena laikā kāds zirgs paklupa, kučierim par to bija jāziņo, savukārt konduktoram tādā reizē bija jāprot vagonu laicīgi nobremzēt, lai neciestu ne dzīvnieki, ne pasažieri.

Sarēķināts, ka zirgu tramvaja darbības gados katrs rīdzinieks ar to bija braucis ap divdesmit reizi gadā, taču šis skaitlis neatspoguļoja patieso nepieciešamību un vēlmi braukt, jo par biļetes cenu varēja nopirkt pāris olu vai krietnu maizes kukuli.

Pa šo laiku Rietumeiropā zirgu tramvaju lielākoties bija aizstājis elektriskais, kura pirmā līnija bija atklāta jau 1881. gadā Berlīnes tuvumā. Rīgā zirgu

tramvaju uz elektrisko nomaiņa divdesmit gadus vēlāk – sliedes jau bija, tās nebija sarežģīti pielāgot, un 1901. gada 11. jūlijā darbu sāka jaunais sabiedriskā transporta veids. Pēc diviem gadiem tā līniju kopgarums sasniedza 29 833 metrus, kursēja 71 motorvagonu un 12 piekabināmie vagoni, un togad pārvadāti 9 755 514 pasažieri.

Elektriskā tramvaja vadītājs bija godājams un atbildīgs amats – pieņemšanai darbā bija nepieciešami galvnieki – veikalnieki, fabrikanti vai citi ļaudis ar teikšanu sabiedrībā. Vairums sāka kā konduktori, tad tika paaugstināti par vadītājiem, un šis darbs bija ļoti nogurdinošs, jo vadītājiem sēdekļa nebija, bet konduktors pat tukšā vagonā nedrīkstēja apsēsties. Brauciens pēc pieturas drīkstēja sākties tikai pēc konduktoru zvana, allaž tika nosauktas pieturas.

Arī Liepājā 1899. gadā tika ierīkots elektriskais tramvajs, Rīgā tramvaju līnijas stiepās arvien tālāk pa plaukstošās pilsētas ielām. Aiz muguras palika laiks, kad kučieriem bija jābailojas, vai kāds vienriteņa braucējs neietrieksies zirga kājās, un zirgāboli arvien retāk gadījās zem cieniņamo pilsoņu kājām. Bērīši un meļņi atrada citu darbu, tikai līnijā no Brasas stacijas līdz Ķīšezeram zirgu tramvajs turpināja sekmīgi klidzināt turp un atpakaļ līdz pat 1910. gadam.

Dzejnieks Aleksandrs Čaks, kas savos dzejoļos tramvaju esot pieminējis vairāk nekā 70 reizi, jūsmoja jau par to jauno, elektrisko transporta veidu, par kuŗa vēsturi atgādina retro tramvaja vagonu, vadādot pasažierus vasaras sezonā. Arī tam jubileja – šis 1909. – 1910. gada elektriskā tramvaja vagona modelis pēc seniem rasējumiem un fotogrāfijām pilnībā no jauna tika uzbūvēts 1982. gadā.

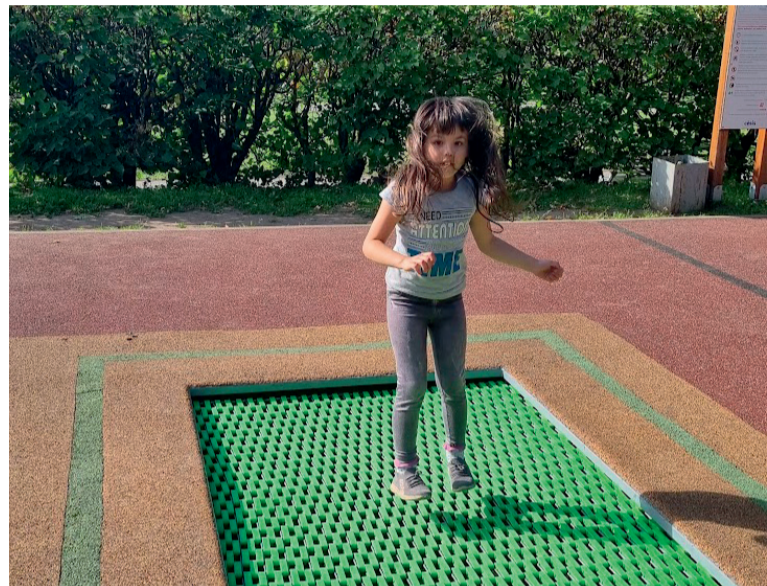
Zirgu tramvajs Kaļķu ielā

(Turpināts no 7. lpp.)

Dzīvo ar cerību atgriezies dzimtenē

Pils parkā sarīkojam mazu pikniku un ciemiņi priecājas par skaisto un sakopto parku, bet Mihašs ir pārsteigts par to, ka mazpilsētā ir augstskolu filiāles un par to, kā tiek domāts par to, lai viss būtu saskaņots, “nelektu ārā” no vides – laternas, pat durvju rokturi un ugunsdzēsāmā aparāta skapītis mūzejā. Sakām, ka tas bijis iespējams, pateicoties Eiropas Savienības fondiem, un viņš bēdīgi teic, ka pirms Baltkrievijā varu uzurpējušais diktators zaudējis pēdējās saprāta

un cilvēciņas paliekas, arī Baltkrievijai Eiropas Savienība piedalījies kopīgos projektos. Vēlāk, atvelkot elpu āra kafējnīcā, sarunās par visu pēc kārtas, vaicāju, vai ciemiņiem nav nācies saskarties ar tiem, kuŗus tagad dēvējam par piekto kolonnu un kuŗi vairāk vai mazāk aizstāv Krieviju, viņi teic, ka nav gadījies saskarties ar tādiem cilvēkiem, Ciemiņi arī saka, ka nekad nav domājuši sagaidīt tādu atbalstu un sirsniņu no latviešiem un ka atbalsts nozīmē ļoti, ļoti daudz.

Baltkrievu meitenīte Margarita Maija laukuma bērnu zonā

Ukraiņi Serhijs, Ļuba un baltkrievu meitenīte Margarita

“Latvija ir tik skaista un tik sakopta, mums palīdz un atbalsta, tas palīdz dzīvot,” viņi saka no sirds.

Diena skaistajās un latviskajās Cēsis gan beidzas ar nelielu un nepatīkamu pārsteigumu. Dienas gaitā sastaptie cilvēki bijuši laipni un pretimnākoši, viduslaiku amatnieku darbnīcās pēc tam, kad esmu paskaidrojis, ka tie ir ciemiņi, bēgļi no Baltkrievijas un Ukrainas, tādēļ stāstījumu tulkošu, meistari, kuŗi prot krievu valodu, uzreiz

teic, ka tajā runās, un labprāt atbild uz jautājumiem.

Mihašs un Juļa ir atbraukuši ar savu mašīnu, kuŗai ir Baltkrievijas numurs. Kad aizejam līdz ielas malā noliktajām mašīnām, pie baltkrievu mašīnas vējstikla aiz logu tīrītāja aizbāzta lapa ar uzrakstu krievu valodā – “Brauc prom!” Cenšamies tam nepievērst lielu uzmanību, un Didzis īsi pasaka, ko domā par tiem, kuŗiem būtu jādodas turpat, kur krievu kuŗakuģim... At-

vadāmie sirsniņi, Didzis pa ceļam uz Rīgu sola ciemiņus izvest cauri Turaidai, jo ir jau vakars, pastaigām vairs spēka nav, un izskatās, ka arī abi *dzīvsudrabiņi* beidzot ir noguruši, bet redzēt Turaidu kaut pa mašīnas logu ir vērts.

Kad sazinos ar Didzi, lai palūgtu atsūtīt fotografijas, Didzis pastāsta, ka svētdienā kopā Ļubu, Serhiju un sievieti no Odesas aizbraukuši uz Liepāju, kuŗa visiem ļoti patikusi, pēc tam uz Pāvilstu, uz grupas “Dzelzs vilks” koncertu. Kad viena no ukraiņietēm grupas vadītājam Jurim Kaukulim pateikusi paldies ukraiņu valodā, grupa nospēlējusi ukraiņu dziesmu “Stefānija”, kas pēdējā laikā kļuvusi par tādu kā otro Ukrainas himnu. Ukraiņi bijuši gan pārsteigti, gan vienkārši sajūsmā...

Jācer, ka nepatīkamā epizode Cēsis nepaliks prātā kā Latvijas zīme.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

ARTURS VOITKUS

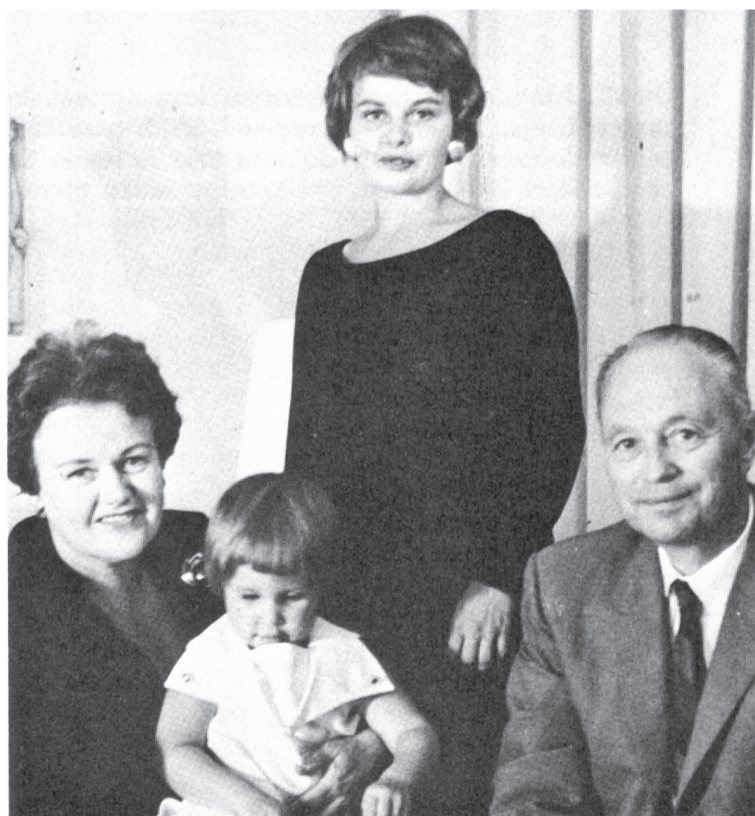
Esmu dzimis 1911. gada 1. jūnijā Liepājā. Tai pašā gadā Māterlinks saņēma Nobela prēmiju literatūrā, bet, cik man izdevies noskaidrot, šie divi notikumi norisinājušies neatkarīgi viens no otra. Cits nekas svarīgāks šai gadā nav noticis.

Pirmajam Pasaules kaŗam sākoties, pārcēlos uz Lubānu, kur dzīvoju pie saviem vecākiem – Gerharda un Augustes Voitkus – draudzes skolā. Tēvs bija skolas pārzinis un draudzes ērgelnieks. Lubānā ieguvu pirmās zināšanas makšķerēšanā, slidskriešanā un citos ūdens sportos, kā arī sāku nodarboties ar rakstniecību. Līdz kaŗa beigām jau pilnīgi pārvaldīju lielos un mazos burtus kā vecajā, tā jaunajā ortografijā. Šai dzīves posmā visi mani vēl uzskatīja par patīkamu jaunu cilvēku; vienīgi ar māti man dažreiz radās domu atšķirības audzināšanas un higiēnas jautājumos.

Kad līdzšinējie skolotāji man vairs nekā nevarēja dot, pārcēlos uz Rīgu, kur 1919. gada rudenī immatrikulējos Sprīvuļa vadītā pamatskolā. Izglītības gaitas veselu mēnesi pārtrauca Bērmonta uzbrukums Rīgai. Zināms ieguvums bija tas, ka izbumboja arī mūsu skolu un sakarā ar to mūs promovēja uz 2. pilsētas vidusskolu, kuŗā gan mācījāties tikai līdz pašu skolas atremontēšanai. Šai laikā pārdzīvoju savu pirmo mīlestību. Objekts – klases audzinātāja.

Slāpes pēc izglītības mani tālāk vedušas cauri vairākām Rīgas un Jelgavas mācību iestādēm. (Rīgas pils. 1. ģimnāzija, Hercoga Pēteris ģimnāzija Jelgavā), līdz 1929. gada rudenī kā 13 299. students kļuva par Latvijas Universitātes morālu un finansiālu balstu. 1935. gada maijā dabūju savu pirmo – un līdz šim pēdējo – zinātnisko gradu un atļaušanas papirus.

Mans vārds drukā parādījās pirmo reizi ap 1921. vai 1922. gadu, kad cītīgi nodarbojos ar laikrakstos iespiesto mīklu atmiņšanu. Pirmā lielākā publikācija notika 1929. gada sākumā. Toreiz kāds Rīgas laikraksts bija sācis kampaņu pret skolēnu pārpūlēšanu skolās. Uzrakstīju skaitļiem pierādītu atspēkojumu, un *Latvis* to publicēja ar pilnu autora vārdu. Šodien man par to kauns, jo saprotu, ka biju kļuvis savas kastas nodevējs, bet toreiz vēl biju jauns un stāvēju par patiesību. Mans mīļākais skolotājs ģimnāzijas laikā bija direktors Jānis Lapiņš, no kā iemācījos divas lietas – turēt rokas bikšu kabatās un pareizi lasīt literāros darbus. Lai viņam viegla smiltis! Man dažkārt jautājuši, kad esmu sācis “nopietni” rakstīt. Vienmēr esmu atbildējis: tiklīdz maniju, ka par to maksā. Tā kā šāda atbilde izklausās pārāk patiesa, lai būtu patiesa, tad patiesībā tā arī patiesību neviens nezina. Es vismazāk.

Arturs Voitkus ar dzīvesbiedri Margrietu, mazmeitu Sandru un meitu Ilzi

Jaunībā, protams, arī dzejoju, bet šai laikā vairāk esmu izcēlies ar kvalitāti nekā kvantitāti. Uzrakstītās dzejas, diemžēl abas (viena par mīlestību, otra par varonību) gājušas zudumā. Īpatni neparastā tematika ļauj spriest, ka saturs bijis augstvērtīgs. Trešā dzeja radās Vācijā, nometņu laikā. Toreiz biju redaktora palīgs (redaktors bija Rolands Ozols

un vēlāk arī Teodors Zeltniņš) īsu, bet spārīgu mūžu piedzīvojušam laikrakstam *Jaunās Ziņas*. Ļāvos ietekmēties no kāda iesūtīta daiļdarba un dziedāju:

*Netik strādāt darbus prastos,
Tāpēc eju Mainas krastos,
Lai tur dzejas darbi rastos.*

Vācijas nometņu laikā uzrakstījis drāma pantos “Jūdass” un romāns “Zaudētie gadi”. Rak-

stīju arī sīkākus darbus – stāstus, feļetonus un apceres. Rakstīšanu turpināju arī Kanādā, kur Pigbidžas pilsētiņā sastapu pazīstamos trimdoņus – Taisnību, Želastību, Pustumcu, Lampatānu un citus darboņus. Viņu gaitu aprakstīšana ienesusi man daudz anonīmu vēstuļu, par ko autoriem šeit izsaku siltu paldies. Bez tam turpinu rakstīt arī cita žanra darbus – gan skatuvei, gan gara izdaiļošanai, gan tāpat pamācīšanai. Daru to tāpēc, ka uz to mani mudina mana sieva Margrieta, ar kuŗu laulībā esmu nodzīvojis kopš 1937. gada un kas man dāvājusi divas meitas (Marutu, prec. Salmiņu, un Ilzi) un ik godā dienā pa kakla saitei.

Man bieži jautāts, kā varu savienot humoresku un feļetonu rakstīšanu ar mācītāja darbu. Domāju, tas nemaz nav grūti. Feļetonā un humoreskā kādreiz iespējams pateikt to, ko sprediķī nevar. Tas pats sakāms arī par citiem literatūras paveidiem. Bez tam – tāda veidā mana audience kļūst lielāka.

Kā es rakstu? – Sistematiski. Katru dienu pa druskai. Vislabprātāk – agri no rīta. Man vienmēr stāv prātā kāda Zemgales saimnieka vārds: “Ko nevar padarīt, ja – dara.” Tos iedomāju ik reizes, kad lielāku darbu rakstot, liekas – esmu uzņēmis par daudz.

No grāmatas “Pašportreti”, sast. Teodors Zeltniņš. Grāmatu draugs, 1965

Ukraiņiem ir tikai viens mērķis – uzvarēt karā

JURIS ULMANIS, zemessargs, no Harkivas

“Jūs nenākat atbrīvot krievvalodīgos. Jūs nākat nogalināt krievvalodīgos,” – šāda smeldzīga atziņa piecus mēnešus ilgušajā Krievijas karā pret Ukrainu beidzot sasniesusi valsts austrumos dzīvojošos prokrieviskos iedzīvotājus. Sākotnēji gaidījuši krievus kā atbrīvotājus un nebēguši no savām dzīvesvietām cerībā nonākt Kremļa paspārnē, nu šie krievvalodīgie redz, ka Putinam viņi galīgi nav vajadzīgi. Šobrīd visvairāk sabombardētās pilsētas ir tieši tās, kurās iepriekš ielās visvairāk skanēja krievu valoda – Luhanska, Donecka, Slavjanska, Harkiva, Mariupole un daudzas citas. Tā vietā, lai glābtu savus tautiešus no “ukraiņu nacistiem”, Putina karavīri ar raķetēm sašauda dzīvojamās mājas, aplaupa to iedzīvotājus un bez ceremonijām nogalina, ja tie nevēlas atdot savu īpašumu.

Barbari. Šis vārds aizvien biežāk izskan no sastaptajiem krievvalodīgajiem arī Harkivā, kur esmu ieradies palīdzēt Ukrainas neatkarības cīnītājiem. Tā ir cerīga ziņa ukraiņiem. Trīs desmitgades *rīvējušies* ar krieviem par valsts attīstības kursu, vismaz vienā lietā viņu domas sāk sakrist – Krievija nav nekāds labdaris. Nav pamata gaidīt, ka austrumu kaimiņš rūpēsies par labāku dzīvi ukraiņiem vai Ukrainas krieviem, ja Kremlim izdotos pārņemt varu pār šo zemi. Krieviem interesē vien iekarošana, postīšana un baiļu iedvešana.

Centrā – šo rindu autors

Tiesa, vēl ne visi ir nostājušies Ukrainas pusē. Krievijas līdzjutēji un kolaboranti joprojām ir liela problēma Ukrainā. Pavisam nesen Valsts prezidents Volodimirs Zelenskis atlaida divas augstas amatpersonas, sakot, ka viņi nav darijuši pietiekami daudz Krievijas spiegu un līdzskrējēju neitralizēšanā.

“Mēs saprotam, ka viņi apzināti šauj raķetes pa lielveikalēm, kurās ir mātes ar bērniem, lai mūsos iedvestu bailes. Taču viņu noziedzīgie uzbrukumi mūs vairs neiebiedē. Tie tikai palielina naidu. Tas ukraiņos aug aizvien lielāks un lielāks, un tagad jau mēs esam pārliecināti, ka vairs neapstāsimies, kamēr iebrucēju armija nebūs izdzīta no mūsu teritorijas,” man kareivīgi stāsta Ukrainas karavīru grupas vadītājs ar seg-

vārdu Marks. Viņa vārdos dzirdamais noskaņojums atbalsojas it visur Harkivā, kur vien satiekos ar vietējiem. Pilsētā valda pozitīva un kaujinieciska gaisotne. Es pat teiktu, ka optimisms ir lielāks nekā pirms diviem mēnešiem, kad biju ieradies Ukrainā karotāja statusā.

Piecus mēnešus ukraiņi ir pieraduši pie kara. Bet ne tāda nozīmē, ka uztvertu nemitīgos sprādzienus par normālu dzīves sastāvdaļu. Drīzāk viņi karu uztver kā savu šābrīža darbu. Nemitīgi gatavojas uzbrukumiem, plāno aizstāvēšanos, organizē karavīru un civiliedzīvotāju sadarbību. Apātijas un izmisuma kā kara sākumā nav. Ir darbīgs noskaņojums. Arī pie robežām rindas kļuvušas īsākas. Ukraiņi vairs nebēg no valsts, bet meklē veidus, kā

palīdzēt savējiem. Cilvēki ir sapratuši, ka karš tik drīz nebeigsies, jo krievu armija joprojām ir pietiekami liela un municijas tai pietiek. Tādēļ ikvienam ukraiņim jānāk talkā, lai radītu vismaz skaitlisku pārspēku un tādējādi gūtu virsroku. Darāmā vēl ir ļoti daudz. Karavīri nemitīgi gatavojas un gaida ieroču piegādes no Rietumiem. Līdzīgi kā valsts augstākās amatpersonas publiski ne reizi vien izteikušās, ka kara likteni izšķirs modernie ieroči, arī ierindas karavīri ļoti gaida amerikāņu un eiropiešu raķešu sistēmas. Nosaukums *Himars* karavīru sarunās izskan katru dienu. Lai arī visu citu viņu teikto ukraiņu valodā nesaprotu, skaidrs, par ko ir runa.

Darbīgs noskaņojums valda arī aiz frontes līnijas. Kam ir iespēja strādāt, dodas uz savu darbu. Veikalos pārtikas netrūkst un arī degvielas uzpildes stacijās nopērkams dīzēlis, kas pirms diviem mēnešiem bija izbeidzies. Zemnieki sparīgi strādā – pa laukiem jau braukā kombaini, un arī ceļmalās var iegādāties dabas veltes no augļu dārziem un dārzu dobēm. Bez darba palikušie lielākoties piesakās brīvprātīgajos un palīdz armijai. Tur palīdzība allaž vajadzīga – sagatavot tehniku, sarūpēt pārtiku, pagatavot ēdienu un veikt citus noderīgus darbus.

No spiega par draugu

Kontrolpunkti uz ceļiem ir itin visur, un pārbaudes kļuvušas striktākas. Iepriekš pietika pateikt, ka esam brīvprātīgie no Latvijas, lai tiktu tālāk. Tagad karavīri rūpīgi pēta pasēs un pārbauda automašīnas. Apkārt snaiķstās daudz spiegu, un nedraudzīgus cilvēkus savā teritorijā ukraiņi nevēlas ielaist. To es skarbi izjutu uz savas ādas. Blizņuku ciematā aptuveni 30 kilometrus uz rietumiem no Barvinkoves fotogrāfiju varavīksni, un garām braucošie policisti acimredzot mani noturēja par spiegu. Piestāja, sāka lamāt, lika parādīt fotoaparātu. Pieaicināja palīgā arī izlūkdienesta cilvēkus un lika skaidrot, kādēļ es fotogrāfiju šajā ciemā. Saruna notika augstos toņos, un es tiku nosaukts visos iespējamās krievu lamuvārdos. Lai gan krievu valodu nepārvaldu, tos es sapratu. Tikai tad uzzināju, ka netālu ir armijas štābs, kas gan manās bildēs nebija patērējies.

Agresīvā attieksme nokaitināja arī mani, un es atcerējos Latvijā iegūtās mācības par komunikāciju ar slāvu tautām – lai izpelnītos cieņu, arī man jā*dad pretī*. Atbildēju ar tikpat asu monologu, un tas patiešām nostrādāja. Policisti nomierinājās. Kratišana gan turpinājās vēl divas stundas, un bija jau klāt komandantstunda. Tā kā mums nebija pārnākšanos vietas, policisti aizgādāja mūs uz kādu dzīvokli, kur līdz diviem naktī dziedājam un plāpājam ar šiem pašiem kārtības sargiem. Tas nūdien ir paradokss, vakarā šie cilvēki bija gatavi mani iemest cietumā, bet no rīta šķirāties kā labākie draugi.

Barvinkoves frontē joka pēc piebraucu pie mūsu vecā stābiņa, kas tika sabombardēts pēc tam, kad maijā bijām aizbraukuši mājās. Pēkšņi dzirdēju, ka kāds mani sauc latviešu valodā. Ha, mans vecais kara biedrs *Jenots*. Viņš atgriezies Barvinkovē un turpina palīdzēt atbrīvošanās karā. Apmainījāmies ar pēdējiem notikumiem mūsu dzīvēs un apskatījām sabombardēto vietu. Brīnumainā kārtā stāba sašaušanās neviens neesot gājis bojā.

Satiku arī savu ukraiņu paziņu, 62 veco fiziķi Leonīdu, kuŗš pieaicās karot, jo “Labāk karavīra formā, nekā verga ķēdēs”. Iepazinājos ar medmāsu Anitu, kuŗa karo kopā Maidana revolūcijas un plāno to darīt tik ilgi, kamēr “tie kanibāli” tiks iznīcināti.

Viens kopīgs mērķis

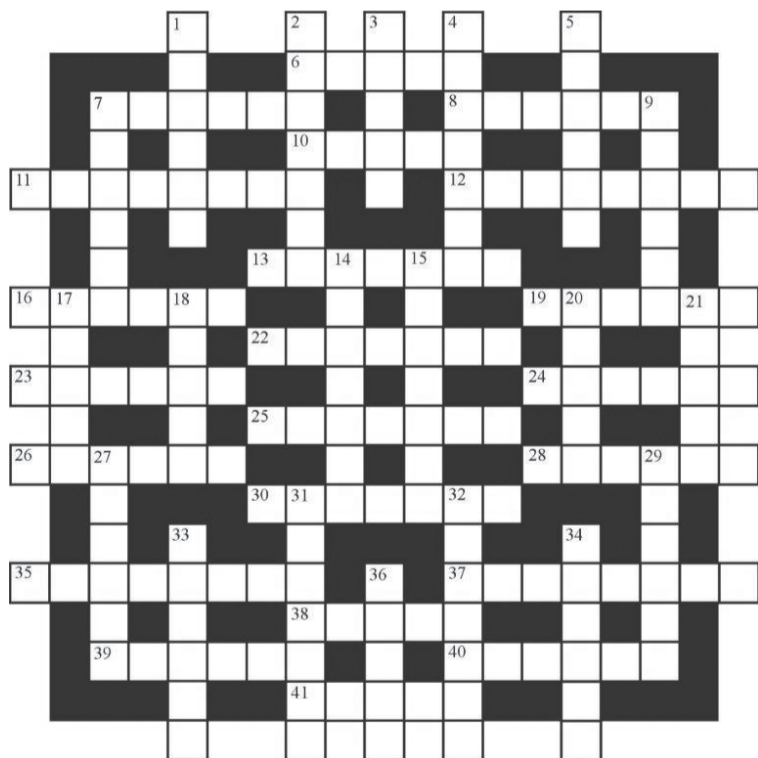
Karš, protams, dominē visās sarunās. Gandrīz visos televīzijas kanālos tā ir centrālā tēma. Pat tad, kad netiek runāts par notikumiem frontē ziņu vai diskusiju raidījumos, skan uzmundrinošas patriotiskas dziesmas. Pilsētu ielās ir daudz Ukrainas karogu, palīdzēšana tautiešiem ir goda lieta un vienojošo sajūtu pat grūti aprakstīt vārdos. Lai arī ukraiņos mājā dziļā sāpe par valsts izpostīšanu, viņi to cenšas mazināt ar sava veida “kaŗa tūrismu”. Sabombardētās ēkas kļuvušas par tādām kā pieminekļiem, kas tiek izrādīti ārzemniekiem. Arī manu interesi par sašautajām ēkām pamana kāds vietējais un aicina uz savu dzīvokli. Tas ir pamatīgi cietis sprādzienos, taču vīriēša, kuŗš esot Harkivas kriminālpolīcijas majors, formastērps esot palicis neskarts. Viņš ar lepnumu to izrāda un piešķir mūsu sarunai misticisma pilnu nokrāsu. Vai tiešām apģērbs izturēja tādēļ, ka augstāki spēki deva mājienu par valsts aizstāvju aizsargāšanu? Vai varbūt ukraiņu policistiem formas tiek izgatavotas no pārējiem nezināma lādiņu izturīga auduma? Gan jau neviena atbilde nav pareiza, tomēr šī leģenda iespējams prātā.

Savu dzīvesvietu izrāda arī tautiņas, kuŗas apmetušās pagrabos un baro kaķus. Lai arī tur nav tik omulīgi kā mājās, tomēr drošāk. Sarunas laikā ik pa brīdim noripo pa asarai, tomēr sirmgalves saka, ka ir laimīgas par to, ka izdevies izglābt dzīvnieciņus. Vietējie stāsta, ka Harkivā cietušas vismaz 4000 mājas un daudzas no nopostītajām savulaik esot pārcietušas abus pasaules kaŗus. Savukārt “speciālā militārā operācija” tās padarījusi neapdzīvojamās. Tas gan nemazina ukraiņu apņēmību uzvarēt karā.

Pilnīgi visi cilvēki, ar kuŗiem parunājos, ir pārliecināti, ka galu galā uzvarēs. Pilnīgi visi! Un pēc tam kopīgi kā liela ģimene atjaunos savu valsti. Lai nu ko, bet saliedēšanos ukraiņi šajā nežēlīgajā karā ir apguvuši. Te vairs nav armija, medicīna, baznīca, valdība, civiliedzīvotāji katrs par sevi. Visi ir kopā, ar vienu, kopīgu mērķi – uzvarēt.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Limēniski. 6. Skriešana, braukšana pa šķēršļotu apvidu. 7. Pie apģērba apkakles piestiprināma galvassega. 8. Zemes gabals, kuŗā audzē lauksaimniecības kultūras. 10. Liktenlēmēja dievība latviešu mitoloģijā. 11. Samitrināts ārstnieciskais vai kosmētiskais apspējs. 12. Sāniski cieši kopā saliktas, mazliet saliektas abu roku plaukstas. 13. Grišļu dzimtas augi. 16. No aitu piena gatavots siers. 19. Pīta vai

no auduma šūta vasaras platmale ar platu malu. 22. Karpu dzimtas zivs. 23. Apavi. 24. Zemes dabiskais pavadonis. 25. Sievietes vārds (*maijā*). 26. Daudzgadīgi kallu dzimtas smaržīgi lakstaugi. 28. Vēsturiski izveidots cilvēku kopības. 30. Kazrags. 35. Etniska. 37. No maltiem produktiem gatavoti ēdieni. 38. Asinsvadu sienīņu periodiskas svārstības sirdsdarbības rezultātā. 39. Rupja krāsotāja ota. 40.

Folkloras sacerējumi. 41. Lakstaugi ar dzeļmatīņiem.

Stateniski. 1. Elektriskās strāvas stipruma mērvienība. 2. Ķermeņa kaulu un skrimšļu kopums. 3. Aptuvena gaŗuma mērvienība. 4. Auglības un mīlestības dieviete seno semītu mitoloģijā. 5. Pilsēta Zemgalē. 7. Sātīti veidojumi. 9. Nelaipna, barga. 14. Rakstura īpašība. 15. Konditorejas izstrādājums. 17. Gaujas pieteka. 18. Smēre. 20. Pirmdzīvnieks. 21. Karnevāla atribūts. 27. Augu kaitēklis. 29. No viegla materiāla gatavotas pagaidu mītnes. 31. Apdzīvota vieta Smiltenes novadā. 32. Rīki pāršanai. 33. Mazliet slapjas. 34. Tārtiņveidīgo kārtas putni. 36. Izmeklēta sabiedrība.

Krustvārdu miklas (Nr.28) atrisinājums.

Limēniski. 3. Šerbets. 8. Sakari. 10. Polipi. 12. Spēks. 14. Viestra. 15. Ierīce. 16. Fineses. 19. Trusis. 21. Melone. 22. Potes. 23. Stops. 29. Tenors. 30. Starts. 31. Esteris. 32. Batika. 34. Saturs. 35. Aleja. 37. Stikls. 38. Melisa. 39. Amulets.

Stateniski. 1. Ieris. 2. Steps. 4. Paltusi. 5. Naba. 6. Alpi. 7. Spīrāle. 9. Mēmele. 11. Siers. 13. Acone. 17. Irbenes. 18. Emīteri. 20. Smogs. 21. Mapes. 24. Vecas. 25. Korinte. 26. Trepes. 27. Kaktusi. 28. Stūre. 33. Arka. 34. Sils. 35. Astma. 36. Amats.

GUNDEGA
SAULĪTE

Izdevniecība "Musica Baltica" izdevusi Ingas Jērumas grāmatu "Komponists Helmers Pavasars un viņa laiks". 28. jūlijā Jāzepa Vītola Mūzikas akadēmijas ērģelzālē notika grāmatas atvēršanas sarīkojums, to ievadīja mūzikas zinātnieka Arvīda Bomika pārdomas par Helmeru Pavasaru, viņa cilvēka mūžu un mūziķa likteni.

A. Bomiks uzsvēra Konservatorijas vietu un nozīmi Helmera Pavasara dzīves gaitās. Ne velti grāmata tautā dodas tieši no Mūzikas akadēmijas, kādreizējās Konservatorijas, te komponists mācījies, strādājis, te Atmosfēras sākumā ievēlēts par Goda doktoru, te savulaik saņemts darba mūža novērtējums.

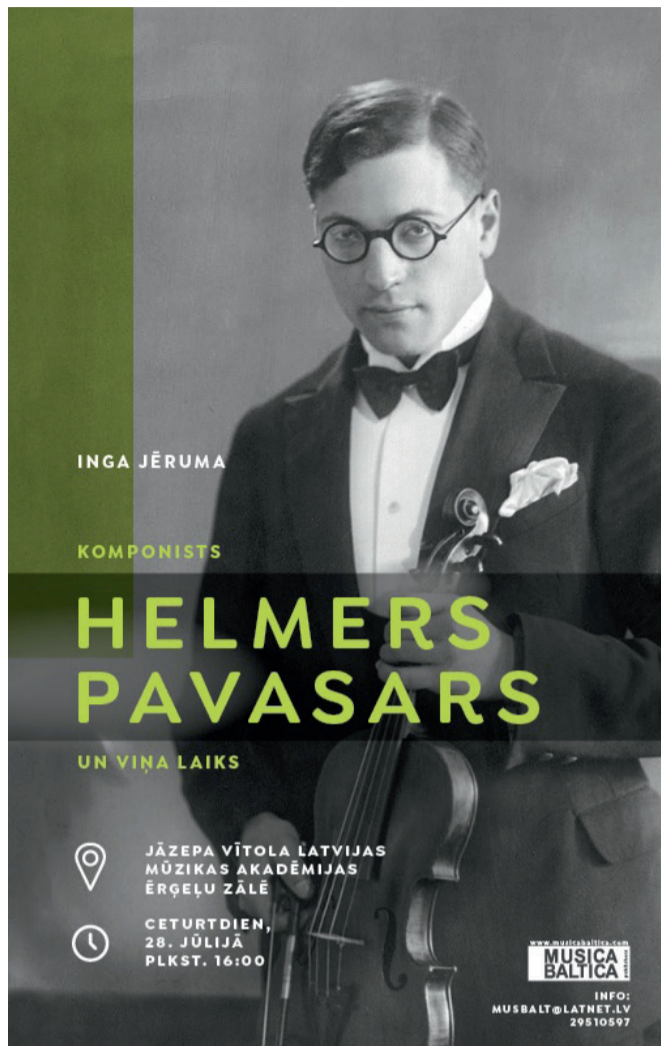
Sarīkojums bija iecerēts un raisījās, svētku runām mijoties ar mūzikas priekšnesumiem. Līdz ar to pavisam reāli sajūtama bija komponista klātbūtne, viņš, kuŗa mūžs pilnībā pieder aizgājušajam gadsimtam (1903-1998) joprojām dzīvo savā skaņu pasaulē, un to atdzīvināt, populārizēt un arvien no jauna atskaņot ir Latvijas mūziķu un mūzikas pētnieku tālākais pienākums.

Par grāmatas gaŗo un nepavisam ne vieglo tapšanas gaitu runāja gan izdevniecības vadītājas Solvita Sējāne un Liliņa Zobens, gan grāmatas autore Inga Jēruma. Viņa paveikusi patiešām milzu darbu, vienotā veselumā saliedē-

jot gan Helmera Pavasara dzīves notikumus, darba gaitas, dokumentālus materiālus – saraksti, laikrakstu liecības – lai atklātu ne tikai personības tapšanas ceļu, bet arī daudzveidīgās talanta izpausmes, ievērojamās darbaspējas un bezgalīgo Tēvzemes mīlestību. Tekstu bagātina fotoattēlu klāsts, ko lietpratīgi kārtojusi grāmatas dizaina māksliniece Gundega Kalendra.

Kaut arī Helmera Pavasara pēdas latviešu mūzikas kultūrā ir atstātas daudzās takās, nodarbojoties ar ērģel spēli, komponēšanu, vijol spēli, diriģēšanu, mūzikas publicistiku un pedagogiju, grāmatā izcelts tieši komponista devums, neizslēdzot darbošanos citās jomās. Tas arī šodien visreālāk tveramais un novērtējams mantojums. Par to pārliecinājāties, klausoties vijolnieces Paulas Šūmanes un flautistes Lienas Deniskas-Straupes priekšnesumā, kad viņas atskaņoja 1967. gadā sarakstīto "Duo flautai un vijolei" – dzidri skanīgā abu jauno mākslinieču saspēlē. Soliste Laura Kancāne pianista Venta Zilberta vadījumā ļāva ielūkoties komponista vokālās lirikas devumā. Savukārt Ventis Zilberts klausītājus iepriecināja ar savu atradumu – 1935. gadā uzrakstītu klavieru miniatūru "Mazā albumlapa", kas šai nozīmīgajā dienā Latvijā tika atskaņota pirmo reizi.

Intriģējošs bija Venta Zilberta

GRĀMATAS ATVĒRŠANAS SVĒTKI

Grāmata par bagātu mūžu

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU ĻUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
● par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
● par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
● 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas
mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem,
kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā ver-
sijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas
latviešu avīzi Laiks – tie paši 48 numuri
gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās
pašas, kas kopš 2001. gada bijušas ko-
pīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt Laiku pa gaisa pastu
no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn.
EUR 86

Dāvanā Laika Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-
LK kontā:
AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un privāto
sludinājumi maksā EUR 6,- par 10 mm
augstu vienslejiņā platumā aizņemtu
telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm)
EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12
par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai seg-
vārdu parakstītos rakstos izteiktās do-
mas nav katrā ziņā arī redakcijas do-
mas. Par līdzstrādnieku honorāriem
nepieciešama iepriekšēja vienošanās.
Par publikācijas minēto faktu preci-
zītāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
Konta nr.: LV80UNLA0050016243516
ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,
uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā
latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,
tālrs.: +371 67326761 vai +371 29439423

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:
www.facebook.com/brivalatvija
www.twitter.com/briva_latvija

Mājaslapa: www.brivalatvija.lv

stāstījums par H. Pavasara vijol-
koncerta II daļas atskaņojumu,
ko sarīkojuma finalā viņš spēlēja
kopā ar Paulu Šūmani. 1939. gadā
komponētā koncerta vijolei ar
orķestri daļa šķitās saglabājusies
tikai komponista nošu rakstā,
acīmredzot pēc atmiņas atjaunotā.
Bet tad Latvijas Nacionālās biblio-
tēkas nošu krājumā tika uzzieta
pilna šī koncerta partitūra. Kad
klausījāties šo vijolkoncerta da-
ļu, kas valdzināja gan ar mūzikas
dzidri latvisko skanējumu, gan
temperamentīgo izpildījumu, da-
biski radās vēlēšanās šo skaņdar-
bu tuvākajā laikā klausīties kādā
simfoniskās mūzikas koncertā
pilnā solista un orķestra saspēlē.
Tā kā mūsu vijolnieku saime ir
visai kupla un jauniem talantiem
bagāta, jācer, ka nebūs ilgi jāgaida,
līdz kādā koncerta programmā
sagaidīsim šo H. Pavasara liel-
darba atskaņojumu.

Par šo grāmatu runās un rakstīs
daudz, tajā ietverts plašs laikmetu
raksturojošs materiāls, un līdz ar
konkrētu komponista dzīves-
stāstu tajā lasāms ievērojams
mūsu tautas daļas liktenis. Ie-

dvesmas pilno jaunību nomaina
Latvijas okupācija, vācu laiks, Lat-
vijas atstāšana, dzīve dipīšu no-
metnēs, pārceļšanās uz mītnes
zemi, šai gadījumā Lielbritāniju,
algas darbi un sabiedriskā rosība
latviešu kultūras laukā. Ierašanās
Latvijā un 1990. gada Diesmu
svētkos piedzīvotā zvaigžņu stun-
da – kopkoris dzied H. Pavasara
apdarināto tautasdziesmu "Mazs
bij tēva novadiņis". Viņa dzīve tur-
pat visa 20 gadsimta gaŗumā
izdzīvota, piepildīta ar mūziku un
Tēvzemes mīlestību. Neatkārto-
jami bagāts un vērtīgs ieguldī-
jums latviešu mūzikas kultūras
celtnē.

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM

ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050

matiss@sk-legal.com

+371 28390346

SPORTS SPORTS SPORTS

PREZIDENTA BALVAS IZCĪNA VIEGLATLĒTIKA

Jau kopš 1995. gada Valsts Prezidenta balvas izcīņa ir neatņemama vieglatlētikas kalendāra sastāvdaļa, kas pēdējos gados ir kļuvusi par vadošajām vieglatlētikas sacensībām Baltijā. Tā ir lieliska iespēja Latvijā vienlaikus redzēt ne tikai Latvijas vadošos vieglatlētus, bet arī Eiropas un Pasaules klases atlētus no Igaunijas, Lietuvas un Baltkrievijas.

Valsts Prezidenta balvā vieglatlētikā trīs gadu igauņu dominanci apturēja Lietuvas komanda, kas aizveda uz savām mājām visus galvenos titulus. Vīru sacīkstēs par uzvarētāju kļuva lietuviešu sprinteris Gedemins Truskauskis, bet trīssoļlēcēja Dovile Kiltija neļāva pie sava otrā Prezidenta kausa tikt Guntai Vaičulei.

Sprinteris Gunta Vaičule arī otrajā sacensību dienā Prezidenta balvā sasniedza augstvērtīgāko rezultātu no Latvijas vieglatlētjiem.

Gunta Vaičule

Vaičule 200 metru skrējienā svinēja pārliecinošu uzvaru, finišējuma 23,32 sekundēs, kas deva 1102 punktus pēc Starptautiskās Vieglatlētikas savienības (*World Athletics*) punktu tabulas. Tuvāko sekotāju lietuvietei Evu Misjūnaiti viņa pārspēja par gandrīz pussekundi, bet Sindija Bukša, kuŗa pakāpeniski atgriežas sacensību aprīvē pēc traumas izdziedēšanas, bija sestā ar finišu 24,76 sekundēs. Arī iepriekšējā dienā Vaičule no latviešiem sasniedza individuāli augstvērtīgāko rezultātu – 52,03 sekundes 400 metru sprintā deva 1125 punktus.

Vīriešu 200 metru skrējienā lietuviešu sprinteris Gedemins Truskauskis sasniedza rezultātu 20,65 sekundes, kas vēl vairāk uzlaboja lietuvieša pieteikumu Prezidenta kausam, ko skrējējs izvirzīja, uzstādot augstu rezultātu šajā sprintā.

Gedemins Truskauskis

Truskauskas sasniegtais rezultāts lika no Prezidenta balvas rekorda atvadīties Elvijam Misānam, kuŗš 2011. gadā sasniedza rezultātu 20,91 sekunde, kas norturējās kā sacensību rekords desmit gadus.

Trīssoļlēcēšanas sektorā vīru sacīkstēs labākais ar rezultātu 15,55 metri bija Igaunijas sportists Jāks Ūdmaē. Četrus centimetrus no viņa atpalika Jānis Leitīšs, savā labākajā mēģinājumā tiekot līdz 15,51 metra atzīmei un otrās vietas. Savukārt Elvijs Misāns iesildīšanās laikā iedzīvojās nepatīkamā muskuļu savainojumā un nevarēja iziet uz starta.

Lietuvas trīssoļlēcēja Dovile Kiltija tāllēcēšanas bedrē vairākkārt pārsniedza 14 metru atzīmi.

Dovile Kiltija

Savā labākajā mēģinājumā Kiltija sasniedza rezultātu 14,14 metri, kas ļāva tikt pie sacensību paša augstvērtīgākā rezultāta, arī Prezidenta kausu dāmu ieskaitē aizvedot uz dienvidiem.

Pagājušajā gadā par Prezidenta kausa ieguvēju kļuva Mareks Ārents šoreiz savu pērn uzrādīto rezultātu neatkārtoja, trīs mēģinājumos nepieievicot 5,50 metru augstumā uzstādīto latiņu.

Mareks Ārents

Tomēr Latvijas pārstāvim pietika ar rezultātu 5,20 metri, lai atnestu Latvijas komandai sešus punktus komandu ieskaitē.

Tradicionāli Prezidenta balvas sacensības noslēdza 4x400 metru stafetes. Dāmu skrējienā Asnatei Kalniņai pēdējā posmā līdz igauņu skrējējam aizsniegties neizdevās, Latvijas komandai paliekot otrajā vietā ar rezultātu 3:50,00, Igaunijas dāmu kvartets bija ātrākais ar 3:47,89 minūtēm. Vīru 4x400 metru stafete izšķīra kopvērtējuma rezultātu, jo lietuvieši nedrīkstēja palikt pēdējā vietā, lai nepieļautu Igaunijai sevis noķeršanu. Lai gan

stafetes lielāko daļu lietuvieši atrodas iedzīvē, tomēr Tomass Keršulis lieliski veica lietuviešu pēdējo posmu, apstiezdots latviešus un finišējot uzreiz aiz Igaunijas kvarteta. Igaunijas rezultāts bija 3:11,42 minūtes, kamēr lietuvieši finišēja ar 3:11,56 minūtēm, bet Latvijas kvartets ierindojās trešajā vietā ar 3:14,43.

Jāņa Daliņa stadionā, Valmierā, notikušajās Baltijas komandu sacensībās Latvija palika trešajā vietā, uzvaru svinēja Lietuva, bet otrā bija Igaunija. Latvijai tika 239 punkti, Lietuvai – 280, bet Igaunijai – 278.

Augstvērtīgāko rezultātu divu dienu summā sasniedza Lietuvas trīssoļlēcēja Dovile Kiltija, kuŗa tika pie 1132 punktiem, bet otrais bija lietuviešu sprinteris Ģedimins Truskauskis, kuram bija 1120 punkti. Gunta Vaičule sasniedza šo sacensību otro un ceturto augstvērtīgāko rezultātu.

Pērn komandu ieskaitē Latvijas vieglatlētī izcīnīja 257 punktus, ieņemot otro vietu, Igaunijai, izcīnot uzvaru, bija 295 punkti, bet Lietuva ierindojās trešajā vietā ar 250 punktiem.

EIROPAS JAUNATNES SPORTA SPĒLES

Latvijas sportistu starti Slovaķijā (*Banska Bistrica*) notiekošajās Eiropas Jaunatnes vasaras olimpiskajās spēlēs noslēdzās ar vieglatlētes Austras Ošiņas izcīnīto bronzas medaļu 1500 metru skrējienā.

Ošiņa finālā šo distanci veica četrās minūtēs un 25,11 sekundēs, par 4,1 sekundi labojot personīgo rekordu. Čempione Ajča Fidanolu no Turcijas bija 3,86 sekundes ātrāka, bet pirms Ošiņas finišējusi poliete Zuzanna Vjērņicka – 1,92 sekundes ātrāka. Finālā startēja 12 skrējējas. Pusfinālā Ošiņa šo distanci skrēja četrās minūtēs un 36,28 sekundēs.

Latvija šajās Eiropas Jaunatnes vasaras olimpiskajās spēlēs izcīnīja trīs medaļas. Atvars Ernests Paļulis kļuva par vicečempionu desmitcīņā, bet džudists Matīss Zeiļa un Austras Ošiņa izcīnīja bronzas godalgas.

CAUNE IZCĪNA SESTO VIETU U-20 PASAULES ČEMPIONĀTĀ

Latvijas skrējēja Agate Caune Kolumbijā finišēja 6. vietā U-20 pasaules čempionātā vieglatlētikā 3000 metru distancē. Uzvarēja ke-

nijiete Betija Čelangata, kuŗa mērķa līniju šķērsoja pēc deviņām minūtēm 1,03 sekundēm. Arī pārējās vietas uz pjedestāla ieņēma Afrikas valstu skrējējas. Nedēļu pirms 18. dzimšanas dienas startējusi Caune finišu sasniedza pēc deviņām minūtēm 25,92 sekundēm. No vietas uz pjedestāla viņu šķīra 19,94 sekundes. Pērn Caune kļuva par sudraba medaļnieci 5000 metru distancē U-20 Eiropas čempionātā.

Ar ceturto labāko rezultātu pusfinālā 800 metru distancē Kolumbijas pilsētā Kali notiekošā U-20 pasaules čempionātā iekļuva Invida Mauriņa. Viņa priekšsacīkstēs sasniedza personisko rekordu, finišējot pēc divām minūtēm 5,65 sekundēm. Pēc veiksmīgas apelācijas par neieskaitītu tiešu ar žūrijas lēmumu šķēpmešanas finālā iekļuva Sanija Ozoliņa.

Kārtslēkšanā 13 finālistu vidū neiekļuva Alisone Diāna Neidere, ar rezultātu 3,80 metri dalot 17. vietu 21 dalībnieces konkurencē.

Lodes grūšanā priekšpēdējo – 22. – vietu kvalifikācijā ieguva Vīneta Krūmiņa ar rezultātu 13,09 metri. Diska mešanā viņa nevienu sāncensi neapstieidza un ar rezultātu 38,25 metri ierindojās 29. vietā.

U-20 pasaules čempionāts Kali noslēgsies 6. augustā. Latvija ar piecām sportistēm ir pārstāvēta tikai sievietes konkurencē.

KO DARĪT TĀLĀK?

Latvijas zelta paaudze – Aleksandrs Samoilovs, Mārtiņš Pļaviņš un Jānis Šmēdiņš – pamazām gadu ailītē sasniegusi vecumu, kad gribot negribot jāuzdod jautājums par nākotni. Panākumu pēdējos gados ir mazāk, nekā pašiem gribētos, un aktuāls kļuvis klasika jautājums – ko darīt?

“Kad šķīros no viņiem pirms pieciem gadiem, teicu: “Kungi, man ne visai patīk, ka jūs domājat ne tikai par volejbolu.” Tāds bija mans viedoklis: ja gribi braukt uz olimpiskajām spēlēm, par visu pārējo vajag aizmirst! Viņi atbildēja, ka treneris kļūdās un ka viņi pierādīs, ka var tikt uz olimpiskajām spēlēm. Tokijā es viņus neredzēju. Skatījos, bet neredzēju... Domāju, ka par Parīzi vīriešiem varam aizmirst,” atzīst treneris Genadijs Samoilovs.

Nemot vērā no citiem sportistiem dzirdēto, Latvijā katrs sponsora dotais cents šobrīd ir jāatstrādā kā grāvjus rokot. Lielā mērā tāpēc gan Šmēdiņam ar Samoilovu, gan vēl citiem sportistiem ir jāņem vērā atbalstītāja vēlmes, un nav iespējams, kā to dara citu valstu augstas klases pludmales volejbolisti, uz mēnesi vai diviem pazust no sacensību

aprites un gatavoties svarīgākajiem mačiem, tajos izcīnot medaļas. Latvieši gandrīz vienmēr ir spēlējuši no zvana līdz zvanam, dažādu iemeslu dēļ braucot uz posmiem, uz kuriem citi konkurenti nebrauc.

“Jānis ar Sašu var spēlēt ļoti ilgi. Jautājums ir – kāda ranga sacensībās?” saka Samoilovs seniors. “Desmit gadus viņi vēl var spēlēt, pakāpeniski atkrītot līdz kvalifikācijai. Tas nav limenis cilvēkiem, kuŗi spēlējuši finālos...”

PAR KRISTAPA PORZIŅĀ BALVU

Latvijā pilnā sparā notiek jau 14. “Ghetto Games” sezona un tradicionāli sezonas noslēgumā 9., 10. un 11. augustā Rīgā, Griņiņkalna sporta kompleksā, notiks Superfināli “Ghetto Football” 3 pret 3 futbolā, “Ghetto Basket” 3 pret 3 basketbolā un “Ghetto Floorball” 3 pret 3 florbolā.

Visas sezonas garumā sportisti no Latvijas, Ukrainas, Lietuvas un Igaunijas cīnījās par savu vietu turnīra kopvērtējumā. Jebkuŗam jaunietim visas vasaras garumā katru nedēļu dažādās Latvijas pilsētās bija iespēja piedalīties ielu sporta turnīros un pasākumos dažādos sporta veidos. “Ghetto Floorball” vasaras gaitā notika 12 turnīri, bet savukārt “Ghetto Football” un “Ghetto Basket” notika 14 turnīri katrā sporta veidā. Šosezon galvenā balva “Ghetto Basket” čempioniem Superfinālā trīs vecuma grupās būs spēlbalva no Kristapa Porziņa – brauciens uz NBA spēli Parīzē. “Es zinu, ka gandrīz katrs basketbolista sapnis ir aizbraukt vismaz reizi dzīvē uz NBA spēli klatienē,” saka Kristaps Porziņģis.

DAŽOS VĀRDOS

• Gatavojoties Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīram, Latvijas sieviešu basketbola izlase pārbaudes spēlē Helsinkos ar 65:85 zaudēja Somijas izlasei. Ražīgākās punktu guvējas Latvijas izlases rindās bija Aleksa Gulbe un Vanesa Jaska, katras sametot pa 12 punktiem, bet Ieva Pulvere pievienoja 11. Dienu iepriekš Latvijas sieviešu basketbola izlase ar 84:33 sagrāva kaimiņus – Igaunijas izlasi.

• Daugavas labā un kreisā krasta komandas 20. un 21. augustā Rīgā tiksies tradicionālajā 24 stundu basketbola Krastu mačā, kur viena spēle būs veltīta šovasar mūžībā aizgājušajam trenerim Armandam Krauliņam, pulcējot spēlētājus, kuŗi spēlējuši viņa vadībā, pirmdien pastāstīja rikotāji. Dažādos laikos Krauliņa trenētie spēlētāji 13. Krastu mačā tiksies svētdien, 21. augusta pēcpusdienā. Izlozē pirmdien noskaidroja Krastu mača komandas, kuras dosies laukumā pie Kongresu nama. Izlozēja 26 komandas, kas pārstāvēs Labo un Kreiso krastu. Mača uzvarētāju ierasti noteiks visu spēļu summā, bet komandu 24 stundās gūtos punktus dubultot un šādu summu eiro mača atbalstītāji ziedos Ukrainas cilvēku atbalstam.